

Эльчилернинъ Фаалиети

«Эльчилернинъ Фаалиети» — Луканен берильген Инджильнинъ девамыдыр. Бу китап Рим шеэринде 63-65 сене-лери арасында дюнья коре. Къуванчлы Хабер киби, о да Теофил ичюн язылган. Лука, биринджи месихчилернинъ аяты акъкъында язып, озюнинъ эсас фикрини: Алла бу дю-ньяда Месих аркъалы башлагъан ишини иманлылар топла-шувынынъ ярдымынен девам этеджегини косътере. Шунунъ ичюн, Исанынъ тирильген сонъ 50 кунъ кечкенде, бир аджа-йип шей олды: он эки шегиртине ве Онъа иман эткенлернинъ эписине Алла Озюнинъ Мукъаддес Рухуны берди. Сонъ чокъ адам Иса Месих дюньянынъ Къуртарыджысы олгъаныны анъладылар. Бу адамлар да Ерусалим шеэринде биринджи ме-сихчилернинъ джемиетини тешкиль эттилер. Луканынъ таф-сиятлы икяе эткенинден, биз бу джемиетнинъ ишлери акъ-къында билемиз. Иманлылар Исанынъ олгени ве тирильгени акъкъында Къуванчлы Хаберни тек Ерусалимде дегиль де, дюньянынъ бутюн кошелерине даркъатмакъ ниетинде яшай эдилер.

Къуванчлы Хаберни даркъатувында эльчи Павелге махсус эмиет берильген эди. «Эльчилернинъ Фаалиети» китабынынъ буюк къысмы Павелнинъ Алланы бильмеген халкълар ара-сындаки ишлерине багъышлана. Лука Павелнинъ сеферлери акъкъында яза: Павел шимдики Тюркие ве Юнанистан мем-лекетлери олган ерлерни кечип, тап Рим шеэринде барып чыкъты. О, эр ерде Алла адамларнынъ эписини къуртармакъ ичюн нелер япкъаныны тариф эте эди. Бу Хабернинъ енъиль-мез къудрети, дюньяда чокъ месихчилернинъ джемиетлерини догъурды.



¹⁻²Эй Теофил! Иса баштан, кокке котерильген кунюне къадар, насыл шейлер япкъаны ве огреткени акъкъында мен биринджи китапта яздым. Кокке котерильмезден эвель, О, Озю сайлагъан эльчилерине Мукъаддес Рухнынь ярдымынен эмирлер берген эди. ³Азаплар чеккен сонъ исе, Озю тири олгъанына чокъ исбатлар косътерип, Иса къыркъ кунъ девамында эльчилери огюнде пейда олып турды ве оларнен Алланынь Падишалыгъы акъкъында лаф этти.

⁴Куньлернинъ биринде, олар берабер аш ашагъанда, Иса бойле эмир этти:

— Ерусалимден кетменъиз. Амма Баба сёз берген шейни бекленъиз. Мен оны сизге эвель айттым. ⁵Ягъя адамларны сувгъа батырып чыкъара эди, сиз исе бир къач куньден Мукъаддес Рухкъа батырыладжакъсыз.

⁶Сонъ анда топлашкъанлар Ондан:

— Рабби, Исраильге падишалыкъны энди къайтараджакъсынъмы? — деп сорадылар.

⁷Иса оларгъа:

— Бабамнынь Озь акимиединен бельгилеген заманны ве вакътыны сизге бильмеге керекмей. ⁸Амма Мукъаддес Рух устюнъизге тюшкен сонъ, сиз кучь-къувет аладжакъсыз ве Ерусалимде, бутюн Еудиеде эм Самариеде

ве дюньянынъ кенарынадже Меним шаатларым оладжакъсыз, — деди.

⁹Бу сёзлерден сонъ, Иса эльчилернинъ козю огюнде кокке котериле башлады ве булут ичинде гъайып олды.

¹⁰Эльчилер Иса котерильген сонъ бакъып тургъанда, апансыздан оглеринде безя урба кийген эки адам пейда олды. ¹¹Олар:

— Эй, Галилея акъайлары! Кокке не тикилип къалдынъыз? Сизден кокке алынган Иса, козь огюньизде кокке котерильгени киби, къайтып келеджек, — дедилер.

¹²Бундан сонъ эльчилер Зейтюн дагъындан тюшип, Ерусалимге къайтып кельдилер. Бу дагъ Ерусалимден бир километрге* якъын месафеде эди. ¹³Олар шеэрге кирип, яшаган эвине бардылар ве экинджи къаткъа чыкътылар. Булар Пётр, Якъуп, Юхан ве Андрей, Филип ве Тома, Бартоломай ве Матта, Алфей огълу Якъуп, Ветанпервер Симон ве Якъуп огълу Иуда.

¹⁴Оларнынъ эписи апайларынен, Исанынъ анасы Мерьемнен эм де Исанынъ къардашларынен берабер токътамайып бир юрекнен дува окъуй эдилер.

¹⁵Шу кунълерде юз йигирмиге якъын дин къардашларынынъ топлашуву алдында Пётр аякъкъа турды да, сёзге чыкъып:

¹⁶⁻¹⁷— Дин къардашларымыз! Мукъаддес Рухнынъ Иуда акъкъында Давутнен эвельден берильген Язынынъ хабери беджерильмек керек эди. Бу Иуда биримиз олып,

* **1.12** *Бир километр* — еудийлернинъ раатлыкъ кунюнде юрге мумкюн олган бир кунлюк месафе.

бизнен берабер хызмет этмеге къысметни алды. Амма сонъ Исаны якъалагъанларгъа ёл косътерди.

¹⁸ О, адалетсизликнен къазанылгъан парасына бир тарла сатын алды ве шу ерге ойле йыкъылды ки, тап къурсагъы ярылып, эписи ичеклери чыкъып кетти.

¹⁹ Буны Ерусалимде яшагъанлар эписи бильди, ве о ер халкънынъ тилинде «Акелдама», я да «къан тарласы», деп адландырылды.)

²⁰ Зебур Китабында:

*«Онынъ эви бош олып къалсын,
анда яшагъанлар ёкъ олсун»*

ве

«Онынъ ерини башкъасы алсын», — деп язылгъан.

²¹⁻²² Бойледже, бизлернен берабер Исанынъ тирильгенине шаат олмакъ ичюн, Рабби Иса арамызда яшагъан ве бизнен олгъан бутюн вакъытта, тап Ягъя адамларны сувгъа батырып чыкъаргъан замандан башлап, кокке алынгъан куньге къадар бизлернен берабер юрген адамлардан бири бизге къошулмакъ керек, — деди.

²³ Шунгъа коре эки адамны: Юст адыны ташыгъан ве Барсабба адландырылгъан Юсуфны, эм де Маттияны теклиф эттилер.

²⁴⁻²⁵ Сонъ дува окъуп:

— Эй, эписи адамларнынъ юреклерини бильген Рабби! Иуда, озъ ерине бармакъ ичюн, бу хызметни ве эльчилигини ташлагъаны себебинден, бу къысметни алмакъ ичюн, эки адамдан къайсыны сайладынъ, оны косътер! — дедилер.

²⁶ Сонъ олар ичюн джереп чектилер. Къысмет Маттиянынъ тарафында эди, ве о, он бир эльчиге къошулды.



¹Берекет Байрамы кельгенде, шегиртлернинъ эписи бир ерде топлашып тура эдилер. ²Апансыздан коктен кучлю ельнинъ уфюргенине ошагъан бир увулты чыкъты да, олар тургъан эвни бутюнлей толдурды. ³Оларгъа атешке ошап айры-айры олгъан тиллер корюнди. Сонъ олар эр бирининъ устуне къонды. ⁴Эписи Мукъаддес Рухкъа толдылар ве Рух оларгъа муим шейлер айтмагъа берген къабилиетинен эджнебий тиллерде лакъырды этип башладылар.

⁵Шу вакъыт Ерусалимде дюньянынъ эр бир халкъындан кельген иманлы еудийлер яшай эдилер. ⁶Бу шамата чыкъкъанда, чокъ адам топлашты. Эр бири озъ тилинде лакъырды эткенини эшитип, шаштылар. ⁷Эписи тааджипленип ве айретте къалып, озъара:

— Бу лакъырды эткенлернинъ эписи галилеялылар дегильми? ⁸Насыл ола да, эр биримиз озъ ана тилимизни эшитемиз? ⁹Партлылар, мидлилер ве эламлылар, Месопотамия, Еудие, Каппадокия, Понт ве Кучюк Асияда яшагъан, ¹⁰Фригия, Памфилия, Мысыр ве Ливиянынъ Кирене этрафындаки ерлерде яшагъан, Римден кельген ¹¹еудийлер ве еудий динини къабул эткенлер де, критлилер ве арапларнынъ да, бизим тиллеримизде Алланынъ буюк ишлери акъкъында айткъанларыны эшитемиз, — дедилер. ¹²Эписи шашып къалып, бир-бирине:

— Бу насыл шей? — деп тааджиплене эдилер. ¹³Башкъалары исе масхара этип:

— Олар татлы шарап ичип тойгъанлар, — дедилер.

¹⁴О вакъыт Пётр он бир эльчинен берабер турып, кучлю сеснен халкъкъа мураджаат этти:

— Эй, еудий акъайлары ве Ерусалимде яшагъан эписи адамлар! Сёзлериме къулакъ асып, шуны билинъиз:

¹⁵бу адамлар, сиз тюшонгенинъиз киби, сархош дегиллер, чюнки шимди даа саба саат докъуз! ¹⁶Мында олгъан шей исе Ёэль пейгъамбернен бильдирильген эди:

¹⁷ «Мына, сонъки кунълерде бойле шей оладжакъ, — дей Алла:

— Мен эписи адамларнынъ устюне

Озь Рухумны ягъдыраджагъым.

Сизинъ огъул ве къызларынъыз пейгъамберлик

япаджакълар,

йигитлеринъиз руялар кореджеклер,

къартларынъыз беджериледжек тюшлер

кореджеклер.

¹⁸ О кунълерде Мен къуллаарымнынъ устюне

Озь Рухумны ягъдыраджагъым,

олар да пейгъамберлик япаджакълар.

¹⁹ Юкъарыда кокте аджайип шейлер япаджагъым

ве ашагъыда ер юзюнде бельгилер береджегим:

къан, атеш ве къою думан киби тютюн

ёллайджагъым.

²⁰ Раббининъ улу ве шанлы куню кельмезден эвель,

кунеш къаранлыкъ оладжакъ,

ай исе къан киби оладжакъ.

²¹ О вакъыт Раббининъ адыны айтып чагъыргъан

эр бир адам къуртарыладжакъ».

²²Эй Исраиль акъайлары, бу сёзлерни динъленъиз!

Назарет шеэринден олгъан Исанынъ вастасынен Алла къудретли ве аджайип шейлер япты ве бельгилер косътерди. Сиз буларнынъ эписини билесиз. Оларнынъ эсасында

Алла Исаны тасдыкълады. ²³ Алла эвельден къарар чыкъарып ве эвельден бильгени киби, О, сатылган эди, ве сиз адалетсиз адамларнынъ къолунен Оны хачкъа мыхлап ольдюрдинъиз. ²⁴ Лякин Алла олюм зынджырларыны узип, Оны тирильтти, чюнки олюм Оны тутып оламаз эди. ²⁵ Давут Иса акъкъында шойле деген:

«Раббини эр вакъыт огюмде корьдим:

*Мен ич бир шейден къоркъмайджакъым ичюн,
О, меним онъ тарафымдадыр.*

²⁶ *Шунынъ ичюн юрегим къуванчкъа толды,
тилимден шадлыкъ тёкюльди,
теним де уют иле раатнен яшайджакъ.*

²⁷ *Сен джанымны олюлер дюньясында ташлап
кетмезсинъ,*

Азизинъе чюрюп ёкъ олмагъа ёл бермезсинъ.

²⁸ *Аят ёлларыны манъа бильдирдинъ,
Озь огюнъде мени бахт-къуванчнен
толдураджакъсынъ».*

²⁹ Дин къардашларымыз! Сизлерге бабамыз Давут акъкъында догърудан-догъру айтмагъа рухсет этинъиз: о ольди, оны дефн эттилер ве онынъ къабри бугуньгедже бизде бардыр. ³⁰ О, пейгъамбер олгъаны ичюн, шуны биле эди ки, Алла онынъ союздан олгъан бирини тахткъа отуртаджакъына ант этти. ³¹ О, Месихнинъ тириледжегини эвельден корип, О, олюлер дюньясына ташланмайджакъы, бедени исе чюрюмейджеги акъкъында бильдирген эди. ³² Бу Исаны Алла тирильтти, биз эпимиз исе бунъа шаат олдыкъ. ³³ О, Алланынъ къудретинен юксельтильгенден сонъ, Бабанынъ вадеси боюнджа Мукъаддес Рухны алып, бизге ягъдырды. Шимди сизлер

буны корип, эшитип турасыз. ³⁴⁻³⁵ Давут озю кокке коте-
рильмеген эди, амма бойле деди:

«*Рабби меним Раббиме деди:*

“*Душманларынъны аякъларынъ астына
йыкътырмагъанымдже,*

Меним онъ тарафымда отур”».

³⁶ Бойледже, бутюн Исраиль халкъы буны къатты
бильсин ки, сизлер хачкъа мыхлагъан бу Исаны Алла —
Рабби ве Месих этти!

³⁷ Бу сёзлерни эшиткенлер юреклерине окъ санчыл-
гъан киби олдылар, Пётр ве башкъа эльчилерге:

— Дин къардашларымыз, биз не япайыкъ? — деди-
лер. ³⁸ Пётр оларгъа:

— Тёвбе этингиз ве гуналарынгыз багъышланмасы
ичюн эр бирингиз Иса Месих адындан сувгъа батыры-
лып чыкъынгыз. О вакъыт Мукъаддес Рух сизге бах-
шыш олып бериледжек. ³⁹ Чюнки бу ваде сизлернен ба-
лаларынгызгъа ве даа узакъта олгъан, бизим Алла Раб-
бимиз чагъыргъан эписи адамларгъа берильген, — деди.

⁴⁰ Пётр даа чокъ башкъа сёзлернен оларны тенбилеп,
насиат берип:

— Бу бозукъ несильден озюнгизни къуртарынгыз! —
деди.

⁴¹ Бойледже, онынъ сёзюни ачыкъ гонгюльден къа-
бул эткенлер сувгъа батырылып чыкътылар. Шу куню
учь бингге якъын джан иманлыларгъа къошулды.

⁴² Олар эльчилернинъ талиматыны огренип, эр вакъыт
бирликте яшай ве хызмет эте, отъмек боле ве дува окъуй
эдилер. ⁴³ Эр бир джан Алладан къоркъа эди. Эльчи-
лернинъ ярдымынен исе чокъ аджайип шей ве бельгилер

косътерильди. ⁴⁴ Эписи иманлылар бирлик олып, эр шей-лерини болип яшай эдилер. ⁴⁵ Мал-мульклерини сатып, эписине, эр кеснинъ ихтияджына коре пай этип, ярдым эте эдилер. ⁴⁶ Олар эр кунъ бир юрекнен Алланынъ Сарайына топлаша, эвлеринде исе отъмек болип яшап, къуванчнен ве адийликнен ашай ⁴⁷ ве Аллагъа шукюр эте эдилер. Олар бутюн халкънынъ гонъюни алдылар. Алла исе кунъ сайын къуртарылгъанларны иманлылар сырасына къоша эди.



¹ Кунълернинъ биринде Пётр ве Юхан берабер дува вакътында, саат учъте Алланынъ Сарайына кете эдилер. ² О ерге анадан догъма юрип оламагъан бир адам кетириле эди. Оны, Сарайгъа киреяткъанлардан садакъа тилемек ичюн, эр кунъ Сарайнынъ Гузель деген къапусы янына къоя эдилер. ³ О, Сарайгъа кирип келеяткъан Пётр ве Юханны коръгенинен, олардан да садакъа истеди. ⁴ Пётрнен Юхан исе козьлерини онъа тиктилер:

— Бизлерге бакъ! — деди Пётр.

⁵ О адам олардан бир шей аладжагъына умют этип, оларгъа дикъкъатнен бакъты. ⁶ Пётр онъа:

— Менде кумюш ве алтын ёкъ, амма озюмде олгъаныны санъа берем: назаретли Иса Месихнинъ адындан санъа айтам: еринъден турып юр! — деди де, ⁷ онынъ онъ къолуны тутып, аякъ устуне турсатты. Бирден онынъ табанларынен балдырлары къавийлештилер. ⁸ О атылып турды да, юре башлады. Аллагъа шукюр этип, къувангъанындан секире-секире, оларнен Сарайгъа кирди. ⁹ Бутюн

халкъ о адамнынъ Аллагъа шукюр этип кельгенини коръди. ¹⁰ Сарайнынъ Гузель деген къапусы янынъда садакъа тилеп отургъан адамнынъ озю олгъаныны анълагъан сонъ, онен олгъан шейни корип, эписи тааджипленди ве пек шашып къалдылар.

¹¹ Тедавийленген адам Пётрнен Юханнынъ артындан къалмагъаны ичюн, бутюн тааджипленген халкъ оларнынъ янына, Сулейманнынъ Эйванына чапып кельди. ¹² Пётр буны корип, халкъкъа деди:

— Эй Исраиль акъайлары! Не ичюн бунъа тааджиплендинъиз? Бизлерге ойле бакъасыз ки, санки биз о адамгъа буны озь къудретимиз я да диндарлыгъымызнен яптыкъ ве о юре башлады. ¹³ Мына, Ибраим, Исхакъ ве Якъупнынъ Алласы — бабаларымызнынъ Алласы Озюнинъ къулу Исаны юксельтип шерефледи. Сизлер исе Оны саттынъыз. Пилат Оны йибереджек олгъанда, сиз онынъ огюнде Исадан ред эттинъиз. ¹⁴ Адам ольдюрген джинаетчининъ афу этильмесини сорап, Мукъаддес ве Инсафлы Олгъанындан ред эттинъиз. ¹⁵ Аят Башлайдыжысыны исе ольдюрдинъиз. Амма Алла Оны олюлер арасындан чыкъарды, ве биз бунъа шаатлыкъ этемиз. ¹⁶ Бу, сизлер коръген ве бильген адам исе Исанынъ адыннен, Онынъ адына инангъаны себебинден къавийлешти. Исадан кельген иманнен исе о, эпинъизнинъ козю огюнде сап-сагълам олып турды.

¹⁷ Амма, дин къардашларым, башлыкъларынъыз киби сизлер де бу ишни бильмегенинъизден япкъанынъызны билем. ¹⁸ Алла да эписи Озь пейгъамберлернинъ агъызлары иле Месихнинъ азап чекеджегини эвельден хабер эткен эди ве Озь сёзюни беджерди. ¹⁹ Бунынънен,

гуналарынъыз багъышланмасы ичюн тевбе этинъиз ве Алланынъ ёлуна къайтынъыз. ²⁰ Сонъ О сизлерге раатлыкъ вакътыны багъышласын ве эвельден тайинленген Иса Месихни алдынъызгъа ёлласын. ²¹ Бутюн дюньяны янъыдан къурмагъа вакъыт кельмегендже, коклер Исаны алмакъ керек эди. Алла шуны азиз пейгъамберлернен къадимий вакъытлардан берли бильдирген эди. ²² Муса: *«Раббинъиз олгъан Алланъыз сизлерге агъа-къардашларынъыз арасындан мен киби Пейгъамберни ёллайджакъ. Бутюн ишлерде сизлерге нени айтса, Онъа къулакъ асынъыз. ²³ О Пейгъамберге къулакъ асмагъан эр бир джан озъ халкъы арасындан къырылып кетеджек»*, — деди. ²⁴ Бойледже, Смаил пейгъамберден башлап, ондан сонъ хабер эткен бутюн пейгъамберлер де бу кунълер акъкъында айткъанлар. ²⁵ Сиз исе пейгъамберлернинъ эвлятларысынъыз ве Алла баба-деделеринъизге берген васиетнинъ мирасчыларысынъыз. Алла Ибраимге: *«Сенинъ эвлядынъ ичюн ер юзюндеки бутюн халкълар яхшылыкъ кореджеклер»*, — деди. ²⁶ Алла, Озюнинъ къулуны тирильтип, эр биринъизни яман ишлеринъизден къайтарып бойле яхшылыкъ япсын деп, Оны башта сизлерге ёллады.



¹ Пётрнен Юхан халкънен лакъырды этип тургъанда, оларгъа руханийлер, Алла Сарайынынъ къаравул башы ве саддукийлер якъынлаштылар. ² Олар халкъны огреткенлери ве Исанынъ ярдымынен олюлернинъ тирильгени акъкъында айткъанлары ичюн, кельген адамлар пек ачувлангъан эди. ³ Пётрнен

Юханны туттылар, ве энди вакъыт кеч олгъаны ичюн, сабагъадже оларны апске алдылар. ⁴Хаберни эшиткелернинъ чокълары исе иман эттилер, ве бу адамларнынъ сайысы беш бинъге якъын олды.

⁵Эртеси куню еудийлернинъ башлыкълары, акъсакълалары ве Къанун оджалары Ерусалимде топландылар. ⁶Баш руханий Аннас ве баш руханийнинъ союздан олгъан Каяфа, Юхан, Эскендер ве башкълалары шу ерде эдилер. ⁷Эки эльчини ортагъа турсатып, олардан:

— Сизлер насыл къудретнен ве кимнинъ адындан бу шейлерни яптынъыз? — деп сорадылар.

⁸Мукъаддес Рухкъа толгъан Пётр оларгъа:

— Эй, халкънынъ башлыкълары ве акъсакълалары! ⁹Эгер бугунъ бир хаста адамгъа япылгъан эйилик, онынъ насыл тедавийленгени акъкъында бизден джевап талап этсенъиз, ¹⁰эпинъизге ве бутюн Исраиль халкъына белли олсун ки, сизлер хачкъа мыхлап къойгъан, Алла исе тирильткен назаретли Иса Месихнинъ ады ярдымынен бу адам огюнъизде сап-сагълам тура. ¹¹Бу Иса — *«сиз, къурджылар, четке ташлагъан, лякин темель таш олгъан таштыр»*. ¹²Башкъа ич кимседен къуртарув ёкъ. Бизге къуртулмакъ ичюн, кокнинъ тюбюнде адамларгъа берильген тек бу ад бар, ич бир башкъа ад ёкъ, — деди.

¹³Руханийлер, Пётр ве Юханнынъ джесаретини корип, олар окъумагъан, адий адамлар олгъаныны биллип, пек тааджилендилер. Сонъ олар Исанен олгъанларыны англадылар. ¹⁴Тедавийленген адамны да оларнен берабер тургъаныны корип, оларгъа къаршы ич бир шей айтып оламадылар. ¹⁵Эльчилерге Шурадан тышарыгъа чыкъмакъны буюрып, озъара музакере эттилер.

¹⁶ — Бу адамларгъа не япайыкъ? Оларнынъ къолунен ачыкътан-ачыкъ бир аджайип шей япылгъаныны Ерусалимде яшагъанларнынъ эписи билип алды! Бизлер буны ред эталмамыз. ¹⁷ Лякин халкъ арасында бу лаф даа чокъ даркъалмамасы ичюн, оларны къоркъузармыз, ве бу ад акъкъында башкъа ич кимсеге айтмасынлар, — дедилер олар.

¹⁸ Сонъ оларны чагъырып, Исанынъ адыны тильге алып ич кимсени огретменъиз, деп буюрдылар. ¹⁹ Лякин Пётр ве Юхан оларгъа джевап берип:

— Озьлеринъиз къарар чыкъарынъыз, сизлерни Алладан зияде динълемеге Алланынъ огюнде догъру оладжакъмы? ²⁰ Биз корьген-эшиткенлеримизни айтмайып оламамыз, — дедилер.

²¹ Олар акъайларны джезаламакъ ичюн ич бир мана тапмагъан сонъ, оларны даа бир кере къоркъузып, йибердилер. Руханийлер халкътан къоркътылар, чюнки эписи адамлар олгъан шей ичюн Аллагъа шукюр эте эдилер. ²² Аджайип шей нетиджесинде тедавийленген адамнынъ яшы исе къыркътан кечкен эди.

²³ Пётрнен Юхан азат олунгъан сонъ, достларынынъ янына барып, оларгъа баш руханийлернен акъсакъалларынынъ айткъанларыны хабер эттилер. ²⁴ Олар буны эшиткенинен, бир агъыздан Аллагъа:

— Эй Укюмдар, ерни, кокни, денъизни ве оларнынъ ичиндеки эр шейни яраткъан Алла! ²⁵ Сен Мукъаддес Рухнен, Озь къулунъ олгъан бабамыз Давутнынъ агъзынен айткъансынъ:

*«Башкъа миллетлер не ичюн исъян котерелер?
Халкълар не ичюн бош шейни уйдуралар?»*

²⁶ Дюнъя падишалары баш котерди,
 башлыкълар бирликте
 Рабби ве Месихке кършы топлаштылар».

²⁷ Эм акъикъатен, Ироднен Понтий Пилат бу шеэр-де Исраиль халкъы ве башкъа миллетлернен берабер, Сен Месих деп тайинлеген азиз къулунъ Исагъа кършы бирликте чыкътылар. ²⁸ Олар, Сен Озь къудретинънен ве ираденънен эвельден бельгилеген ишлернинъ эписини беджердилер. ²⁹ Энди, Рабби, оларнынъ къркъузгъанларына бакъ ве Сенинъ сёзюнъни толу джесаретнен айтмакъ къуветини къуллерынъа бер. ³⁰ Азиз къулунъ Исанынъ адынен адамларны тедавйлемек ве тюрлю бельгилер, аджайип шейлер япмакъ ичюн къолунъны узат! — дедилер.

³¹ Дува окъугъан сонъ, олар топлашкъан ер тепренди. Эписи Мукъаддес Рухкъа толып, Алланынъ сёзюни джесаретнен айта башладылар.

³² Инангъанларнынъ бутюн джемааты бир джан ве бир юрек эди. Ич бир адам мулъкюнден ич бир шейге менимки демез, эписини умумий деп сая эди. ³³ Эльчилер исе Рабби Исанынъ тирилюви акъкъында буюк кучьнен шаатлыкъ этти, ве оларнынъ эписине чокъ хайыр берильген эди. ³⁴ Араларында мухтадж адам ёкъ эди. Чюнки топрагъы я да эвлери олгъанларнынъ мулъкюни сатып, акъчасыны кетире ³⁵ ве эльчилернинъ элине бере. Сонъ акъча эр кеске, ихтияджына коре дагъытыла эди.

³⁶ Анда Юсуф адлы, Къыбрыста* догъгъан бир левийли бар эди. Эльчилер онъа Барнаба, яни «Гонъюль

* 4.36 Къыбрыс — Кипр адасы.

Алыджы» деген ад бергенлер. ³⁷ Онынъ бир тарласы бар эди. Оны сатып, акъчасыны эльчилернинъ аякълары тюбюне кетирип къойды.



¹ Анания адлы бир адам ве онинъ апайы Сапфира бар эдилер. Бу адам топрагъыны сатып, ² акъчанынъ бир къысмыны алып сакълады, апайы да буны биле эди, бир къысымыны исе кетирип эльчилернинъ аякълары тюбюне къойды.

³ Пётр онъа:

— Эй Анания, насыл олды да, сен Иблиске юрегинъни берип, Мукъаддес Рухкъа ялан айттынъ ве тарланынъ акъчасындан бир къысмыны алып сакъладынъ?

⁴ Сатмаздан эвель эписи сенинъки эди. Сатылгъандан сонъ да акъчанынъ эписи сенинъ къолунъда эди. Не ичюн юрегинъде бойле ниет беследиң?

⁵ Сен адамларгъа дегил, Аллагъа ялан айттынъ, — деди.

⁵ Анания бу сёзлерни эшиткенинен джан берип ерге йыкъылды. Буны бильгенлернинъ эписини къатты бир къоркъу къаплап алды. ⁶ Йигитлер олюни сардылар ве тышарыгъа чыкъарып дефн эттилер.

⁷ Къарарнен учъ саат кечкен сонъ, олып кечкен вакъиадан хабери олмагъан Ананиянынъ апайы да кельди.

⁸ Пётр онъа:

— Айт манъа, тарланъызны бойле фияткъа саттынъызмы? — деди.

— Эбет, бойле фияткъа, — деди къадын. ⁹ Пётр:

— Сиз не ичюн Алланынъ Рухуны сынап бакъмагъа анълаштынъыз? Мына, шимди акъайынъны

дефн эткенлернинъ адымлары къапу янында эшитилелер. Энди сени де тышарыгъа алып чыкъаджакълар, — деди.

¹⁰ Шу анъ къадын, джан берип, Пётрнынъ аякълары алдына йыкъылды. Йигитлер ичериге кирип, онынъ ольгенини корьдилер. Олюсини тышарыгъа чыкъарып, акъайынынъ янында дефн эттилер.

¹¹ Бу вакъиаларны эшиткен бутюн иманлылар топлашувуны ве башкъаларнынъ эписини къатты бир къоркъу къаплап алды.

¹² Халкъ арасында эльчилернинъ къолларынен чокъ аджайип шейлер ве бельгилер яратыла эди. Эписи иманлылар бир-биринен разы олып Сулейманнынъ Эйванында топлаштылар. ¹³ Халкъ эльчилерни шерейлеген олса да, тышарыдан ич кимсенинъ оларгъа къошулмагъа джесарети етмей эди. ¹⁴ Раббиге иман эткенлернинъ исе, эркек ве къадынларнынъ сайысы эп арта эди. ¹⁵ Пётр кечип кететякъанда, ич олмадым онынъ кольгеси биле базыларнынъ устюне тюшсюн деп, хасталарны сокъакъларгъа чыкъарып, сетлер ве тешеклер устюне яткъызып къоя эдилер. ¹⁶ Ерусалимнинъ этрафындаки шеэрлерден де чокъ адам келип, озьлерининъ хасталарыны ве арам рухлардан къыйналгъан адамларны кетирдилер. Чекишкенлернинъ эписи исе тедавийлендилер.

¹⁷ О вакъыт баш руханий ве онен берабер саддукый фыркъасынынъ эписи азалары пахыллап, ¹⁸ эльчилерни якъалап, девлет зинданына ташладылар. ¹⁹ Лякин Рабинининъ мелеги гедже зинданнынъ къапуларыны ачып, оларны тышарыгъа чыкъарды.

²⁰ — Барынъыз да, Алланынъ Сарайында турып, бу омюр берген сёзлернинъ эписини халкъкъа айта беринъыз! — деди мелек.

²¹ Эльчилер онынъ сёзлерини динълеп, саба эрте Алланынъ Сарайына келип адамларны огрете башладылар. Баш руханий ве онен берабер олгъанлар исе келип, Исраиль халкъынынъ эписи акъсакъалларыны ве Юксек Шураны топладылар да, эльчилерни кетирмек ичюн зиндангъа адамларны йибердилер. ²² Лякин хызметчилер барып, зинданда оларны тапмайып, къайтып кельдилер ве:

²³ — Биз зинданны буюк мукъайтлыкънен килитленген ве къаравулларны къапулар алдында тургъан алда коръдик. Амма ачып бакъкъанымызда, ичинде ич кимсени тапмадыкъ, — деген хаберни бердилер.

²⁴ Сарайнынъ къаравул башы ве баш руханийлер бу сёзлерни эшитип, шу вакъианынъ манасыны анъламайып, шаштылар. ²⁵ О вакъыт бир адам хабер кетирип:

— Мына, сизлер зиндангъа ташлагъан адамлар Алланынъ Сарайында халкъны огретелер, — деди.

²⁶ Къаравул башы хызметчилеринен берабер барып, оларны алып кельди. Лякин, халкъ бизлерни ташларнен урар, деп, къоркъкъанлары ичюн оларны зорламайып кетирдилер. ²⁷ Эльчилерни алып келип, Юксек Шура алдына турсаттылар. Баш руханий оларгъа суаль берди:

²⁸ — Бу ад эсасында огретменъыз, деп, сизлерге къаттыдан ясакъ этмеген эдикми? Мына, огретювинъызнен бутюн Ерусалимни толдурдынъыз ве бу адамнынъ къаныны бизим бойнумызгъа юклемеге истейсиз, — деди.

²⁹ Пётр ве башкъа эльчилер джевап берип:

— Адамлардан эвель Аллагъа бойсунмакъ керек.

³⁰ Сизлер агъачкъа асып ольдюрген Исаны баба-деделеримизнинъ Алласы тирильтти. ³¹ Исраиль халкъы гуналарындан төвбе этсин ве багъышлав алсын деп, Алла Исаны Озь къудретинен юксельтип, Укюмдар ве Къуртарыджы этип къойды. ³² Бизлер бу ишлернинъ шаатлары оламыз. Шунунънен, Алланынъ сёзюни туткъанларгъа берильген Мукъаддес Рух да шаат олды, — дедилер.

³³ Шура азалары буны эшитип, пек ачувландылар да, эльчилерни ольдюрмеге истедилер. ³⁴ Лякин о вакъыт бир ферисе, бутюн халкънынъ урьметини къазангъан Гамалиэль адлы Къанун оджасы, Шурада еринден турып, эльчилерни къыскъа вакъыткъа тышарыгъа чыкъармакъны буюрды. ³⁵ Сонъ Шура азаларына:

— Эй Исраиль акъайлары, бу адамларгъа не япаджагъынъызны яхшы этип тюшюнинъиз! ³⁶ Мына, бундан эвель озюни бир буюк адам киби косътерген Тевда пейда олды, ве онъа дёрт юз адам къошулды. О ольдюрильди, онъа къошулгъанларнынъ эписи исе даркъалып, ёкъ олып кеттилер. ³⁷ Ондан сонъ, эалини джедвельге алув кечирильген вакъытта галилеялы Иуда пейда олып, баягъы халкъны озюнинъ артындан алып кетти. Лякин о да гъайып олды, ве онынъ артындан кеткенлер даркъалып кеттилер. ³⁸ Энди сизлер бу адамлардан къол тартынгъыз, дейим, оларны йиберинъиз! Чюнки, эгер бу къоюлгъан макъсат, я да бу аркет инсан иши олса, озь-озюнен гъайып оладжакъ. ³⁹ Амма Алладан олса, сизлер оны бозып оламазсынъыз. Даа сиз де Аллагъа къаршы дженк эткенлерден олып къалманъыз! — деди.

Шура азалары Гамалиэльнинъ сёзюне къандылар.
⁴⁰Эльчилерни чагъырып, оларны къамчыламагъа буюрдылар. Сонъ Иса адындан адамларны огретмеге ясакъ этип, оларны йибердилер. ⁴¹Эльчилер исе, Рабби Исанынъ ады ичюн масхара олдыкъ, деп къуванып, Шурадан чыкъып кеттилер. ⁴²Олар эр кунъ Алланынъ Сарайында ве эвлерде адамларны огретип, Иса Месих акъкъындаки Къуванчлы Хаберни токътамайып даркъата эдилер.



¹Исанынъ шегиртлери эп чокълашкъан вакъытта юнан тилинде лаф эткен еудийлер, оларнынъ арасында тул къадынларгъа кунъделик ярдым башкъаларындан аз бериле, деп, ерли еудийлерге къаршы мемнюниетсизлигини косътерди. ²Ана шу себептен, он эки эльчи Исанынъ эписи шегиртлерини чагъырып:

— Биз Алланынъ Сёзюни огретюв ишини четке къалдырып, софрагъа хызмет этмеге яхшы дегиль. ³Эй дин къардашларымыз, энди озюни яхшы тарафтан косътерген, эм де Мукъаддес Рух ве акъылгъа толып-ташкъан еди адамны аранъыздан сайлап алынъыз; оларны бу хызметке тайин этермиз. ⁴Бизлер исе дуваларнен ве Алланынъ Сёзюни огретюв хызметинен мешгъуль олайыкъ, — дедилер.

⁵Бу теклифни бутюн джемиет бегенди. Олар, иманы къатты ве Мукъаддес Рухкъа толгъан Стефан адлы адам иле, Филип, Прохор, Никанор, Тимон, Пармен ве еудий динини къабул эткен антиохиялы Николайны сайладылар.

⁶Оларны эльчилернинъ алдына турсатып къойдылар.

Эльчилер исе оларнынъ башларына къолларыны къойып дува окъудылар.

⁷Бойледже, Алланынъ Сёзю даркъатылгъан сайын, Ерусалимде Исанынъ шегиртлерининъ сайысы эп арта эди. Руханийлернинъ де чокълары имангъа бойсундылар.

⁸О вакъыт Алланынъ хайырына ве къудретине толгъан Стефан халкъ арасында буюк бельгилер косътере ве аджайип шейлер япа эди. ⁹Лякин Азат олгъанларнынъ синагогасындан* базылары, эм де Киренеден, Эскендериеден, Киликиядан ве Кучюк Асиядан олгъан адамлар Стефаннен дава этип башладылар. ¹⁰Амма онынъ сёзюндеки икмет ве Рухкъа къаршы чыкъып оламадылар. ¹¹Шунынъ ичюн олар базы адамларгъа:

— Бу адам Муса ве Аллагъа къаршы куфюр сёзлер айткъаныны эшиттик, — дегенлери ичюн пара бердилер.

¹²Бойледже олар халкъны ве акъсакъларнен Къанун оджаларыны къозгъалап, Стефангъа уджюм эттилер де, оны тутып Шуранынъ алдына кетирдилер. ¹³Ялан айткъан шаатларны ёллап, оларгъа буны айттырдылар:

— Бу адам эр вакъыт бу мукъаддес ерни ве Къанунны яманлап юре. ¹⁴Назаретли Иса бу ерни виран этип, Мусанынъ бизлерге берген урф-адетлерини денъиштиреджек, дегенини эшиттик.

¹⁵О вакъыт Шурада отургъанларнынъ эписи Стефангъа тикилип бакътылар, ве онынъ бети бир мелекнинъ бетине ошап къалгъаныны коръдилер.

* **6.9** *Азат олгъанларнынъ синагогасы* — «либертинлернинъ синагогасы», еудийлер арасындан олып, озюне сербестлик къазангъан къуллаар. Олар Ерусалимде озь синагогасыны тешкиль эткенлер.



¹Баш руханий Стефандан:

— Бу сёзлер догърумы? — деп со-
рады. ²Стефан сёз алып:

— Эй дин къардашлар ве бабалар,
мени динъленъиз! Бабамыз Ибраим Ха-

ран шеэринине кочип, анда ерлешмезден эвель, даа Месо-
потамияда олгъанда, шеревфли Алла онъа корюнди ³ ве
онъа: «*Озь юртунгдан чыкъып, сой-сопларынгны
къалдыр да, Мен санъа косътереджек ерге кет*», —
деген эди. ⁴О вакъыт Ибраим касдийлилернингъ топра-
гъындан чыкъып, Харан шеэринде ерлешти. Бабасы
ольген сонъ, Алла оны о ерден, сизлер яшагъан бу ерге
кочюрди. ⁵Бу ерде онъа аякъ басмагъа оладжакъ бир
парча топракъ биле бермеди. Лякин даа онынъ баласы
олмаса да, Алла бу ерни онъа ве онынъ эвлядына бере-
джегине сёз берди. ⁶Алла онъа: «*Сенингъ эвлятларынгъ
гъурбетликте кельмешек оладжакълар, оларны къул
этип 400 йыл зулум этеджеклер.* ⁷*Амма оларны къул
эткен миллетни Мен махкеме этеджегим. Бундан
сонъ олар о ерден чыкъып, бу ерде Манъа ибадет эте-
джеклер*», — деди. ⁸Сонъ Алла оларгъа сюннет васиетини
берди. Ибраим исе Исхакънынъ бабасы олып, огълуны
секиз кунлюк олгъанда сюннет этти. Исхакъ Якъупны,
Якъуп он эки къабилемизнинъ бабаларыны сюннет этти.

⁹Бабаларымыз исе Юсуфны пахыллап, Мысыргъа
саттылар. Лякин Алла онен эди. ¹⁰Алла Юсуфны бутюн
белялардан азат этип, Мысыр падишасы фыравуннынъ
козюнде онъа буюк мерамет ве акъыл берди. Фыравун
оны Мысыр ве бутюн сарайы устюнде аким этип къой-
ды. ¹¹Ондан сонъ бутюн Мысыр ве Ханаан улькелеринде

ачлыкъ ве буюк къайгъы девири башланды. Бабаларымызда ашамагъа аш къалмады. ¹²Якъуп, Мысырда богъдай олгъаныны эшитип, биринджи кере бабаларымызны анда ёллады. ¹³Экинджи кере баргъанларында исе, Юсуф агъа-къардашларына озюни танытты. Бойлеликнен фыравун Юсуфнынь сой-сопларыны бильди. ¹⁴Юсуф хабер ёллап, бабасы Якъупны ве 75 адамдан олгъан бутюн сой-сопларыны чагъырттып алды. ¹⁵Якъуп Мысыргъа барды. Озю ве бабаларымыз о ерде кечиндилер. ¹⁶Сонъ оларны Шекем шеэрини кетирип, Хамор огъуллерындан Шекем шеэринде Ибраимнинъ кумюш парагъа сатын алгъан къабринде дефн эттилер.

¹⁷Алла Ибраимге сёз бергенини беджермек вакъты якъынлашкъанда, Исраиль халкъы Мысырда осе ве чокълаша эди. ¹⁸О вакъыт Мысырда Юсуфны бильмеген башкъа бир падиша тахткъа чыкъты. ¹⁹Бу падиша халкъымызгъа къаршы зулум, бабаларымызгъа хайнлик япты. Янгъы догъгъан балаларны ташлатып, оларны олюм панджасына берди. ²⁰Шу вакъыт Алла пек гузель этип яраткъан Муса догъды. О учъ ай бабасынынъ эвинде бакъылды. ²¹Ташлап кеткенлерден сонъ, оны фыравуннынъ къызы тапты ве озъ огълу киби тербие этти. ²²Мусагъа мысырлыларнынъ бутюн илимини огреттилер, ве о эм сёзде, эм иште усталыкъ косътере эди.

²³Муса къыркъ яшыны толдургъанда, онынъ юрегинде къардашларыны, Исраиль огъуллерыны барып коръмек арзусы догъды. ²⁴Котек ашагъан бир адамны коръгенде, онынъ тарафыны алып, мысырлыны ольдюрди, джаны агъырткъаннынъ акъкъыны алды. ²⁵О, Алла меним ярдымымнен оларгъа къуртулыш береджегини

агъа-къардашларым анълар, деп тюшюне эди. Лякин олар анъламадылар.²⁶ Эртеси куню Муса базыларнынъ котеклешкенлерини коръди. Оларны муаббетлештирмеге истеп: *«Акъайлар, сизлер агъа-къардаш олып, не ичюн бир-бирингизнинъ джанынъызны агъыртасынъыз?»* — деди.²⁷ Лякин къардашынынъ джаныны агъырткъан адам Мусаны итеп: *«Сени бизге башлыкъ ве къады этип ким къойды?»*²⁸ Тюневин мысырлыны ольдюргенинъ дайын, мени де ольдюрмеге истейсинъми?» — деди.²⁹ Бу сёзлерни эшитип, Муса къачып кетти. О, Мидьян деген ерде ябанджы олып яшады, ве анда онынъ эки огълу догъды.

³⁰ Къыркъ йыл кечкен сонъ, Синай дагъы янындаки сахрада янаяткъан чалынынъ алеви ичинден Мусагъа мелек корюнди.³¹ Муса бу аджайип шейни корип пек тааджиленди. Оны яхшыджа бакъмакъ ичюн якъынлашкъанда, Раббининъ сеси эшитильди:³² *«Мен бабаларынънынъ Алласы олам, Ибраим, Исхакъ ве Якъупнынъ Алласы олам»*, — деди О. Муса исе къоркъудан къалтырап, козьлерини котерип бакъмагъа джесарет этмеди.³³ Рабби онъа: *«Аякъларынъдан аякъкъапларынъны чыкъар, чюнки сен тургъан ер — мукъаддес ердир.»*³⁴ *«Мен Мысырда олгъан халкъымнынъ зулумыны корип, инъильтисини эшиттим ве оларны къуртармакъ ичюн коктен тюштим. Энди бар, Мен сени Мысыргъа ёллайджагъым»*, — деди.

³⁵ Адамлар: *«Сени бизге башлыкъ ве къады этип ким къойды?»* — деп ред эткен мына бу Муса эди. Чалыда Мусагъа корюнген мелекнинъ ярдымынен Алла Мусаны башлыкъ ве къуртарыджы этип ёллады.³⁶ Бу адам,

Мысыр топрагъында, Къызыл денгизде, эм де къыркъ йыл девамында сахрада аджайип шейлер япып ве бельгилер косътерип, Израиль халкъыны чыкъарып юрсетти. ³⁷Израиль огъуларына: *«Рабби сизлерге агъа-къардашларынгъыз арасындан мангъа ошагъан бир пейгъамберни ёллайджакъ, Оны дингъленгиз»*, — деген шу Муса эди. ³⁸Шу Муса сахрада халкъ топлашуву огюнде тургъан, Синай дагъында мелекнен берабер лаф эткен, бизим баба-деделеримизнен де юрген ве бизге еткизмек ичюн джанлы сёзлерни алгъан эди. ³⁹Онъа да баба-деделеримиз бойсунмагъа истемейип, оны ред эттилер, гонгъюллерини Мысыр тарафкъа айландырдылар. ⁴⁰Харунгъа: *«Бизге бир къач дане, огюмизде юреджек аллаларны яса. Чюнки бизни Мысыр топрагъындан чыкъаргъан бу Мусанен не олгъаныны биз бильмеймиз»*, — дедилер. ⁴¹О куньлерде бир бугъаны ясадылар. Путкъа къурбан чалып, озъ къолларынен яраткъанына къувандылар. ⁴²Алла исе олардан юзь чевирип, коктеки кунешке, айгъа ве йылдызлар ордусына ибадет этмеге къалдырды. Пейгъамберлер китабында язылгъаны киби:

«Эй Израиль эви!

*Къыркъ йыл сахрада кезгенлерингизде,
къурбан чалып, Мангъа бахшыш бердингизми?»*

⁴³ *Сиз Молохнынъ чадырыны
ве аллангъыз Рефаннынъ йылдызыны
котерип юрдингиз.*

*Озьлерингизге пут эйкеллерини ясап,
оларгъа бель буктингиз.*

*Шу себептен Мен сизлерни Вавилондан узакъча
сюргюн этеджегим».*

⁴⁴ Сахрада бабаларымызда Шаатлыкъ Чадыры бар эди. Бу Чадырны Алла Мусагъа, онъа косътерильген орънекке коре ясамагъа буюргъан эди. ⁴⁵ Бабаларымыз Ехошуанен берабер Чадырны алды да, Алла деделеримизнинъ огюнден башкъа халкъларны къувгъан сонъ, оны оларнынъ топракъларына алып бардылар. Давутнынъ кунълерине къадар Чадыр оларнынъ араларында къалды. ⁴⁶ Алланынъ хайырыны тапкъан Давут, Якъупнынъ несилине бир Мескен къурып берейим деп, разылыкъ сорады. ⁴⁷ Амма Аллагъа Сулейман эв къурып берди.

⁴⁸ Лякин Алла-Таала инсан къолунен япылгъан эвлерде яшамай. О пейгъамбер агъзы иле айткъаны киби:

⁴⁹ *«Кок — Меним тахтым,*

ер исе — аякъларымынынъ таямасы.

Сизлер Манъа насыл эв къуруарсынъыз?

— деп сорай Рабби. —

Я да Манъа раатланмакъ ичюн

насыл ер бар экен?

⁵⁰ *Буларнынъ эписини яраткъан*

Меним къолум дегильми?»

⁵¹ Эй энъсеси къаткъанлар! Юреги ве къулакълары сюннет олмагъанлар! Бабаларынъыз киби сизлер де эр вакъыт Мукъаддес Рухкъа къаршы чыкъасынъыз.

⁵² Бабаларынъыз пейгъамберлерден къайсы бирисини къувмадылар? Олар Инсафлы Олгъаннынъ келеджегини хабер эткенлерни ольдюрдилер. Сизлер де энди Оны саткъанлары ве ольдюргенлери олдынъыз! ⁵³ Сизге Къанунны Алладан мелеклер кетирдилер, амма оны тутмадынъыз! — деди.

⁵⁴ Шура азалары бу сёзлерни эшиткенде, къутурдылар ве Стефангъа къаршы тишлерини гъыджырдаттылар. ⁵⁵ Мукъаддес Рухкъа толгъан Стефан исе кокке тикилип бакъты да, Алланынъ парылдагъан Шуретини ве Онынъ онъ тарафында тургъан Исаны коръди. ⁵⁶ О:

— Мына, мен кокнинъ ачылып кеткенини ве Алланынъ онъ тарафында тургъан Инсан Огълуны корем! — деди.

⁵⁷ Олар исе къулакъларыны къапатып, эписи кычычыра-кычычыра бирлешип Стефаннынъ устуне атылдылар.

⁵⁸ Оны шеэрден тышарыгъа суйреклеп чыкъардылар ве ташларнен урып башладылар. Онъа къаршы шаатлыкъ эткен адамлар исе усть урбаларыны Саул деген бир огъланнынъ янына ташладылар. ⁵⁹ Ташларнен ургъан вакъытта, Стефан дува окъуп:

— Рабби Иса, рухумны къабул эт! — деди.

⁶⁰ Ахырында тиз чёкип, къатты сеснен кычычырып:

— Рабби, бу гунаны оларнынъ бойнуна юклем! — деди.

Буны айтып, о джан берди.



¹ Стефаннынъ ольдюрильмесине Саул разы эди. О куннинъ озюнде Ерусалимдеки иманлыларнынъ джемаатыны пек къуваламагъа башладылар. Эльчилерден гъайры эписи иманлылар Еудие ве Самариенинъ эр тарафына дагъылып кеттилер. ² Диндар адамлар Стефанны дефн этип, онынъ артындан пек агълаштылар. ³ Саул исе иманлылар топлашувыны тармар эте эди. Эв-эвден юрип, акъаймы, къадынмы, эписини суйреклеп зиндангъа ташлады.

⁴Шу арада дагъылып кеткенлер Къуванчлы Хаберни даркъатып юрдилер. ⁵Филип бир Самарие шеэринне келип, онынъ сакинлерине Месих акъкъында айта эди. ⁶Филипнинъ сёзюни эшитип ве о косьтерген бельгилерни корип, бутюн халкъ бир джан олып оны динъледи. ⁷Чюнки арам рухларгъа огърагъан чокъ адамлардан рухлар кучлю сеснен къычырып чыкъты, не къадар паралич ургъанлар ве сакъатлар тедавийлендилер. ⁸Бойледже, о шеэрде буюк къуванч бар эди.

⁹Бу шеэрде тылсымджылыкъ япкъан, озюни буюк бир адам киби туткъан, Самарие мемлекетининъ халкъыны шашырып къалдыргъан Симон адлы бир адам бар эди. ¹⁰Буюктен кучюгинедже эписи оны дикъкъатнен динълеп: «О — Алланынъ къудрети, о, “Балабан Къудрет” дениле!» — дей эдилер. ¹¹Симон чокъ вакъыттан берли озюнинъ тылсымларынен халкъны шашыргъаны ичюн, эписи оны динълей эди. ¹²Лякин Алланынъ Падишалыгъы ве Иса Месих акъкъындаки Къуванчлы Хаберни кетирген Филипни динълеп, акъай ве къадынлар онынъ сёзюне инанды ве сувгъа батырылып чыкътылар. ¹³Симоннынъ озю де инанып, сувгъа батырылып чыкъты. О, Филип косьтерген бельгилерини ве къудретнен япкъан аджайип шейлерини корьген сайын шашып, Филипнинъ янындан кетмей эди.

¹⁴Ерусалимде къалгъан эльчилер исе, Самарие сакинлери де Алланынъ Сёзюни къабул эткенлерини эшиткенде, Пётрнен Юханны оларнынъ алдына ёлладылар. ¹⁵Олар о ерге келип, самариелер Мукъаддес Рухны къабул этмек ичюн дува окъудылар. ¹⁶Чюнки оларнынъ ич бирисине Мукъаддес Рух тюшмеген эди. Олар тек

Рабби Исанынъ адына сувгъа батырылып чыкътылар.
¹⁷ Сонъ эльчилер оларнынъ башына къол тийдирдилер,
 ве олар Мукъаддес Рухны къабул этилер. ¹⁸ Эльчилер-
 нинъ къол тийдиргенинен Мукъаддес Рух берильгенини
 корип, Симон оларгъа акъча кетирди де:

¹⁹ — Мангъа да бу къудретни берингиз, кимнинъ ба-
 шына къолларымынен тийсем, Мукъаддес Рухны къабул
 этсин! — деди. ²⁰ Лякин Пётр онгъа:

— Кумюшинъ сеннен берабер гъайып олсун, чюнки
 сен Алланынъ бахшышыны парагъа алмакъ мумкюн, деп
 беллей эдинъ! ²¹ Бу иште сенинъ не акъкъынъ бар ве не
 къысметинъ бар, чюнки Алланынъ огюнде юрегинъ догъ-
 ру дегил. ²² Энди бу яманлыгъынъдан тевбе этип Алла-
 гъа ялвар, бельки юрегинъдеки ниетингъни багъышлар.
²³ Чюнки сенинъ аджджы зеэрге толгъанынгъны ве адалет-
 сизлик зынджырына багълангъанынгъны корем, — деди.

²⁴ Симон бунгъа джевап берип:

— Мен ичюн сизлер Раббингизге ялварып дува
 окъунгъыз, даа айткъанларынгъыздан бириси башыма
 тюшмесин! — деди.

²⁵ Сонъ олар о ерде Раббининъ Сёзюни илян этип, ша-
 атлыкъ берген сонъ, Ерусалимге таба кеттилер ве Самарие-
 нинъ чокъ койлеринде Къуванчлы Хаберни даркъаттылар.

²⁶ Сонъ Раббининъ мелеги Филипке:

— Ерингден тур ве дженюп тарафкъа, Ерусалимден
 Гъазагъа баргъан сахра ёлуна бар! — деди. ²⁷ Филип ту-
 рып, ёлгъа чыкъты.

О вакъыт Эфиопия къыраличеси Кандакенинъ вези-
 ри, къыраличенинъ бутюн хазинелерине мудир олгъан
 эфиопиялы бир хадим озъ ветанына къайтып кететкъан

эди. О, Аллагъа бель букмек ичюн Ерусалимге барып кельген. ²⁸ Арабасында отурып Ешяя пейгъамбернинъ китабыны окъуй эди.

²⁹ Мукъаддес Рух Филипке:

— Бу арабагъа якъынлашып, янында кет! — деди.

³⁰ Филип эфиопнынъ янына чапып барды. Онынъ Ешяя пейгъамбернинъ китабыны окъуп отургъаныны эшитип:

— Окъугъанынъны анълайсынъмы? — деп сорады.

³¹ — Манъа ёл косътерген адам олмаса, насыл анълайым? — деди эфиоп. Сонъ Филипини озь янына чыкъып отурмагъа давет этти. ³² Онынъ Языдан окъугъан ери бу эди:

*«Оны къой киби соймагъа айдап кетирдилер,
къозу юнь къырккъъан адамнынъ алдында
индемейип тургъан киби,*

О да Озь агъзыны ачмады.

³³ Оны масхараладылар.

*О, акъикъаттан кзуру квалды,
оны ашалап къабаатладылар.*

Онынъ несилини ким анъаджакъ?

Ер юзюндеки омрю узюльди».

³⁴ Везир Филипке бакъып:

— Риджа этем, пейгъамбер буны ким акъкъында айта? Озю акъкъындамы, я да башкъа адам акъкъындамы? — деди.

³⁵ Филип исе агъзыны ачып, шу язылгъан парчадан башлап, Иса акъкъындаки Къуванчлы Хаберни онъа анълатты. ³⁶⁻³⁷ Ёлны девам этип кетейткъанларында, сув олгъан бир ерге кельдилер. Везир:

— Мына, сув! Меним сувгъа батырылып чыкъкъаныма не кедер эте? — деди.

³⁸ О вакъыт арабаны токътатмагъа буюрып, Филиппен везир экиси сувгъа кирдилер, ве Филип оны сувгъа батырып чыкъарды. ³⁹ Олар сувдан чыкъкъанда, Мукъаддес Рух Филиппни котерип кетти. Везир оны бир даа коръмеди ве къуванып озъ ёлуны девам этти.

⁴⁰ Филип исе Ашдод шеэринде пейда олды ве Кайсарегъа баргъандже, эписи шеэрлерде Къуванчлы Хаберни даркъатып кельди.



¹Саул исе даа Раббининъ шегиртлерине олюм джезасыны и-

теп, ачувнен нефес алып юре эди. О, баш руханийнинъ алдына барып, ²Да-

маск шеэриндеки синагогалар ичюн мектюплер сорады. О, Ёлнынъ изинден баргъан кимни тапса, акъай я да къадын олгъанына бакъмайып, оларны якъалап Ерусалимге кетирмек ниетинде эди. ³Ёлгъа чыкъып Дамаскъа якъынлашкъанда, апансыздан коктен тюшкен нур онынъ этрафыны ярыкълатты. ⁴О, ерге йыкъылып:

— Саул, Саул! Сен Мени не ичюн айдайсынъ? — деген сесни эшитти. ⁵Саул:

— Я Рабби, Сен кимсинъ? — деди.

— Мен сен айдагъан Исадырым. ⁶Энди тур да, шеэрге бар. Анда не япаджагъынъны сангъа айтарлар, — деди О.

⁷Саулнынъ ёл аркъадашлары сесни эшитип, лякин ич кимсени коръмейип, къатып къалдылар. ⁸Саул ерден турып козьлерини ачкъанда, ич бир шей коръмей эди. Оны къолундан тутып, Дамаск шеэринде кетирдилер.

9.1-19

Фаалиет 22.6-16;
26.12-18.

⁹Учъ кунъге къадар онынъ козьлери коръмеди, ве ич бир шей ашамады-ичмеди.

¹⁰Дамаск шеэринде Анания деген Исанынъ шегирти бар эди. Рабби онъа руяда корюнип:

— Эй Анания! — деди.

— Мен мындам, Раббим! — деди о. ¹¹Рабби онъа:

— Еринъден тур ве «Догъру» деген сокъакъкъа барып, Иуданынъ эвиндеки Тарс шеэрли Саул адлы адамны сора. Шу вакъыт о дува окъуй. ¹²Онъа, Анания адлы бир адам онынъ янына кельгени ве козьлери ачылмасы ичюн къолларыны онынъ башына къойгъаны руяда корюнди, — деди.

¹³Анания джевап берип:

— Рабби, бу адам Ерусалимде Сенинъ азизлеринъге не къадар яманлыкъ япкъаны акъкъында чокъ адамлардан эшиттим. ¹⁴Бу ерде де Сенинъ адынъа инанып чагъыргъанларнынъ эписини якъаламакъ ичюн баш руханийлерден рухсет алды, — деди.

¹⁵Рабби Иса онъа:

— Мына бу адамны Меним адымны тюрлю халкълар, падишалар ве Исраиль огъуларынынъ огюнде илян этмек ичюн сайладым. ¹⁶Меним адым ичюн онъа не къадар азап чекмек керек олгъаныны косътереджем, — деди.

¹⁷Анания барып шу эвге кирди. Саулнынъ башына къолларыны къойып:

— Къардашым Саул! Мени Рабби ёллады. Сен келейткъан ёлунъда санъа корюнген Иса Одыр. Шимди козьлеринъ кене коръсюн, сен де Мукъаддес Рухкъа толаджакъсынъ, — деди.

¹⁸ Шу ань Саулнынъ козьлеринден перде тышкен киби олып, о коре башлады. Еринден турып, сувгъа ба- тырылып чыкъты. ¹⁹ Сонъ аш ашап, такъатланды. Саул бир къач кунъ Дамаскта Исанынъ шегиртлеринен бера- бер эди. ²⁰ О, бирден Иса Алланынъ Огълу олгъаны акъ- къында синагогаларда огретип башлады. ²¹ Оны эшиткен- лер исе шашып:

— Ерусалимде шу Адгъа инанып чагъыргъанларны о, къырып ташлай эди, бу ерде де оларны якъалап баш руханийлерге алып бармакъ ичюн мында кельмедими? — дедилер. ²² Саул исе даа буюк къудретке кирип, Иса — Месих олгъанына делиллерни кетирип, Дамаскта яша- гъан еудийлерни шашмалата эди.

²³ Арадан баягъы вакъыт кечкен сонъ, еудийлер Саул- ны ольдюрмеге келиштилер. ²⁴ Оны ольдюрмек ичюн гедже-куньдюз шеэрнинъ къапулары алдында къара- вуллай эдилер. Лякин оларнынъ анълашмасы Саулгъа белли олды. ²⁵ Гедже шегиртлер оны буюк сепетке къо- йып, шеэр диварындан тышюрип йибердилер.

²⁶ Саул Ерусалим шеэринде кельгенинен, о ердеки Иса- нынъ шегиртлерине къошулмагъа арекет этти. Лякин о Исанынъ шегирти олгъанына ич кимсе инанмайып, эпи- си ондан къоркъа эдилер. ²⁷ О вакъыт Барнаба Саулны эльчилернинъ алдына алып кельди ве онынъ ёлда Исаны насыл корип, Иса онъа не айткъаныны, Дамаскта Иса- нынъ адынен насыл девюрекли олып адамларны огрет- кенини оларгъа айтып берди. ²⁸ Бундан сонъ Саул энди оларнен берабер Ерусалимде эр вакъыт юрип, Рабби Исанынъ адынен къоркъмайып огрете эди. ²⁹ О, юнан тилинде лаф эткен еудийлернен де субетлешип давалаша,

олар исе Саулны ольдюрмеге истей эдилер. ³⁰ Дин кьардашлары буны эшитип, Саулны Кайсареягъа алып кеттилер ве андан Тарс шеэринге ёлладылар.

³¹ О вакъыт, Еудие, Галилея ве Самариеде иманлылар джемааты ичюн тынчлыкъ девире кельди. Иманлылар Раббиден кьоркьып, иманда къавийлешип яшай эди. Мукъаддес Рухнынъ ярдымынен оларнынъ сайысы эп арта эди.

³² Пётр исе ер-ерден юрип, Лидда шеэринде яшагъан азизлернинъ алдына да барды. ³³ О ерде секиз йылдан берли тёшегинден турмагъан Айнея адлы бир паралич ургъан адамны корьди. ³⁴ Пётр онъа:

— Айнея, Иса Месих сени тедавийлей. Ерингден тур, тёшегингни джый! — деди.

Айнея шу анъ еринден турып кетти. ³⁵ Лидда ве Шарон шеэрлеринде яшагъанларнынъ эписи о адамнынъ алыны корьдилер де, Исаны Раббимиз деп таныдылар ве имангъа кельдилер.

³⁶ Яффада Исанынъ шегирти олгъан Табита адлы бир къадын бар эди. Онынъ адынынъ терджимеси «гъазель» демектир. Бу къадын эйилик ишлерине берилип, фукъарелерге чокъ садакъа бере эди. ³⁷ О куньлерде о хасталанып ольген. Онынъ олюсини ювып, юкъарыдаки одагъа кьойдылар. ³⁸ Лидда шеэри Яффагъа якъын олгъаны ичюн, Пётрнынъ о ерде олгъаныны эшитип, шегиртлер онынъ алдына эки адамны ёлладылар да:

— Тез ол, бизим алдымызгъа кель! — деп ялвардылар.

³⁹ Пётр вакъыт джоймайып, оларнен берабер кетти. Анда кельгенинен, оны юкъарыдаки одагъа алып бардылар. Эписи тул къадынлар онынъ янында топлашып,

агълай-агълай Гъазельнинъ тири, оларнен берабер ол-
гъанда тиккен усть ве тюп урбаларыны косътердилер.

⁴⁰ Пётр исе эписини тышарыгъа чыкъаргъан сонъ, тиз
чёкип дува окъуды ве олюге бакъып:

— Табита, еринъден тур! — деди.

Къадын козьлерини ачты да, Пётрны корип отурды.

⁴¹ Пётр къолуны узатып, онъа аякъ устюне турмагъа яр-
дым этти. Сонъ азизлернен берабер тул къадынларны ча-
гъырып, тири къадынны оларгъа косътерди. ⁴² Бу адисе
бутюн Яффагъа белли олды, ве чокъ адамлар Исагъа
инанып, имангъа кельдилер. ⁴³ Пётр исе даа чокъ вакъыт
Яффада Симон адлы бир териджининъ эвинде яшады.



¹ Кайсарей шеэринде Корнелий адлы
бир адам бар эди. О, «Италик» деген
арбий болюгининъ* бир юзбашы олып
хызмет эте, ² ве бутюн эвдекилеринен
берабер Алладан къоркъкъан ве диндар

бир адам эди. Халкъкъа чокътан-чокъ садакъа берип, эр
вакъыт Аллагъа дува окъугъан. ³ Кунълернинъ биринде
саат учълерде, о, Алланынъ бир мелеги онынъ алдына
кельгенини ачыкътан-ачыкъ руйда коръди. Мелек онъа:

— Корнелий! — деди. ⁴ Корнелий мелекке къоркъунен
бакъып:

— Не, Эфендим? — деп сорады. Мелек онъа:

— Сенинъ дуваларынъ ве берген садакъаларынъ Ал-
ланынъ акъылына кельди. ⁵ Энди Яффагъа адамларны

* **10.1** *Арбий болук* — къадимий юнанджа «спейра» — «леги-
он»нынъ он пайындан бир пайы, 600 аскер.

ёллап, Пётр адыны ташыгъан Симон деген адамны алдынъа чагъырт. ⁶ О, эви денъиз ялысында олгъан Симон адлы териджиде мусафир олып отура, — деди.

⁷ Онен лаф эткен мелек кеткен сонъ, Корнелий хызметчилеринден экисини ве озюнинъ аскер ярдымджысыны, диндар бир адамны чагъырды. ⁸ Оларгъа эр шейни анълатып, Яффагъа ёллады.

⁹ Эртеси куню, бу адамлар даа ёлда олып шеэрге якъынлашкъанда, Пётр уйлеге якъын вакъытта дува окъумакъ ичюн дамгъа чыкъты. ¹⁰ О, ач олгъаныны дуйып, аш ашамагъа истеди. Аш азырлангъан вакъытта, о рухланып руя коръди. ¹¹ Коклер ачылып, балабан чаршафкъа ошагъан бир шейни коръди. О, дёрт кошесинден асылгъан алда ашагъа тюшип келеята эди. ¹² Чаршафнынъ ичинде тюрю дёрт аякълы ве ер юзюнде сюйрекленген махлюкълар эм де кокте учкъан къушлар бар эди. ¹³ Бир сес онъа:

— Пётр, тур да, сой ве аша! — деди. ¹⁴ Пётр:

— Ёкъ, асла, Раббим! Мен ич бир вакъыт кирли я да арам шей ашамадым, — деди.

¹⁵ Сес кене онъа экинджи сефер эшитилип:

— Алла эяллагъаныны арам сайма! — деди.

¹⁶ Бу шей учъ кере текрарланды. Сонъ чаршаф бирден кокке котерильди.

¹⁷ Пётр даа ич бир шей анъламайып, онъа корюнген руянынъ не манасы бар экен, деп отургъанда, Корнелий ёллагъан адамлар Симоннынъ эвини сораштырып къапуннынъ босагъасында токътадылар. ¹⁸ Олар къычырып, Пётр адыны ташыгъан Симон о ерде мусафирликте олгъаныны сорадылар. ¹⁹ Пётр исе даа руя акъкъында тюшонип отура эди. Мукъаддес Рух онъа:

— Мына, учь адам сени къыдыра. ²⁰Еринъден тур да, ашагъа тюш ве шубеленмейип оларнен кет, чюнки оларны Мен ёлладым, — деди. ²¹Пётр ашагъа тюшип, адамларгъа:

— Сиз къыдыргъан адам меним. Бу ерге насыл себепнен кельдинъиз? — деди. ²²Олар Пётргъа:

— Корнелий адлы, бутюн еудий халкъы урьмет эткен, диндар, Алладан къоркъкъан бир юзбашы бар. Мукъадес мелек онъа, сени озь эвине чагъыртып, айткъанларынынъ динглемеге буюрды, — дедилер.

²³Сонъ Пётр оларны ичериге чагъырып, мусафир этти. Эртеси куню Пётр азырланып, кельгенлернен бербер ёлгъа чыкъты. Яффадаки дин къардашлардан базы адамлар да онынъ артындан кеттилер. ²⁴Экинджи куню олар Кайсарегъа кельдилер. Корнелий исе озь сой-сопларыны ве якъын достларыны бир ерге топлап, оларны беклей эди. ²⁵Пётр ичериге киргенде, Корнелий оны къаршылап, аякълары огюнде йыкъылып онъа бель букти. ²⁶Пётр исе:

— Тур, мен де бир инсаным, — деди де, оны аякъ устюне турсатты. ²⁷Пётр Корнелийнен субетлешип эвге кирди ве анда чокъ адам топлашкъаныны корьди. ²⁸О оларгъа:

— Башкъа халкълардан олгъан адамларнен алякъа тутмакъ ве онынъ эвине кирмек, еудий ичюн ясакъ олгъаныны билесинъиз. Лякин Алла ич бир адамны кирли я да арам, деп саймамагъаны мангъа ачылды. ²⁹Шунынъ ичюн мени чагъыргъан сонъ, сёз къайтармайып кельдим. Энди айтынъыз, мени не ичюн чагъырдынъыз? — деди.

³⁰Корнелий джевап берип:

— Бундан дёрт кунь эвель, айны шу вакъытта, саат учте, мен эвимде дува окъуй эдим. Бирден йылтырагъан урба кийген бир адам огюмде пейда олды. ³¹О манъа бойле деди: «Корнелий! Алла дуваларынъны эшитти ве берген садакъаларынъ Алланынъ акъылына кельди. ³²Энди Яффагъа адам ёлла, денъиз боюндаки териджи Симоннынъ эвинде мусафир олгъан Пётр адыны ташыгъан Симонны чагъырт». ³³Мен де шу анъ сенинъ алдынъа адамларны ёлладым, ве ниает, кельгенинъ яхшы олды. Энди Рабби санъа буюргъан сёзлерининъ эписини динълемек ичюн биз эпимиз бу ерде Алланынъ огюнде топланып турамыз.

³⁴Пётр лафыны башлап:

— Керчектен, Алла адамларны айырмай. ³⁵Эписи миллетлерде Ондан къоркъкъан ве адалетли ишлер япкъанларнынъ эписининден О, разыдыр. ³⁶Алла Озь Сёзюни Исраиль огъуалларына ёллап, Иса Месихнинъ ярдымынен барышыкъ илян этти. Шу Иса — эписининъ Раббисидир. ³⁷Ягъя пейгъамбер адамларнынъ сувгъа батырылып чыккъаныны огреткен сонъ, Галилеядан башлап бутюн Еудиеде олгъан шейлерни сизлер билесиз. ³⁸Назарет шеэринден олгъан Исаны Алла Мукъаддес Рухнен ве къудретнен ягълады. Сонъ О, чокъ яхшы шейлер япып ве Иблис ургъанларнынъ эписини тедавийлеп юре эди. Алланынъ Озю исе Исанен берабер эди. ³⁹Мына биз еудийлернинъ топрагъында ве Ерусалим шеэринде Исанынъ япкъан ишлерине шаат оламыз. Сонъ Оны агъачкъа асып ольдюрдилер. ⁴⁰Амма Алла учюнджи куню Оны тирильтип, козьге корюмгеге кучъ берди. ⁴¹Иса бутюн халкъкъа дегиль, тек бизге, шаатларгъа,

Алланынъ огюнде сайлангъан адамларгъа корюнди. О, олюлерден тирильген сонъ, биз Онен ашап-ичтик. ⁴² Алла Исаны тирилернинъ ве олюлернинъ Къадысы этип тайин этти. Бунъа шаат олмагъа ве халкъкъа Къуванчылы Хаберни огретмеге Иса бизге буюрды. ⁴³ Пейгъамберлернинъ эписи бунъа шаат олды: Исагъа инангъан эр бир адамнынъ гуналары Онынъ адынен багъышланалар, — деди.

⁴⁴ Пётр даа лаф этип тургъанда, Хаберни динълеген эписининъ устюне Мукъаддес Рух энди. ⁴⁵ Пётрнен кельгенлер Исагъа инангъан сюннет этильген еудийлер эди. Мукъаддес Рух башкъа халкъларнынъ устюне де энгенини корип, шашып къалдылар. ⁴⁶ Чюнки о адамларнынъ башкъа тиллерде лаф этип, Алланы шеревлегенлерини эшитип тура эдилер. О вакъыт Пётр сёз алып:

⁴⁷ — Биз киби Мукъаддес Рухны къабул эткен бу адамларнынъ сувгъа батырылып чыкъмасына ким кедер этер? — деди де, ⁴⁸ оларгъа Иса Месихнинъ адынен сувгъа батырылып чыкъмагъа буюрды. Ондан сонъ олар Пётргъа бир къач кунъ даа къалмагъа риджа эттилер.



¹ Башкъа халкълар да Алланынъ Сёзюни къабул эттилер, деген хабер эльчилернинъ ве Еудиедеки дин къардашларнынъ къулагъына барып етти.

² Шу себептен, Пётр Ерусалим шеэринен баргъанда, сюннет этильгенлернинъ базылары онъа къаршы чыкъып:

³ — Сен сюннет япылмагъан адамларнынъ арасына кирип, оларнен ашап-ичкенсинъ! — дедилер.

⁴ Пётр исе олып кечкен шейлерни башындан башлап оларгъа айтып берди:

⁵ — Мен Яффа шеэринде дува окъугъан вакъытта рухланып бир рую корьдим: манъа, балабан чаршафкъа ошагъан бир шей дёрт кошесинден асылгъан алда коктен тюшип, тап огюме келеяткъан экен. ⁶ Онынъ ичине бир козь ташласам, ер юзюнинъ дёрт аякълы ве йыртыджы айванларны ве сюйрекленген махлюкъларны, эм де кокте учкъан къушларны корьдим. ⁷ О вакъыт: «Пётр, тур да, сой ве аша!» — деген бир сес эшиттим. ⁸ Мен исе: «Ёкъ, асла, Раббим! Меним агъзыма ич бир вакъыт кирли я да арам шей кирмеди», — дедим. ⁹ Сес экинджи кере коктен эшитилип: «Алла эяллагъаныны арам сайма», — деди манъа. ¹⁰ Бу шей учь кере текрарланды. Сонъ эписи кене кокке котерильди. ¹¹ Мына, шу дакъкъада Кайсаредан манъа ёллангъан учь адам мен яшагъан эвнинъ огюнде токътадылар. ¹² Рух исе манъа, ич шубеленмейип оларнен берабер кетмеге буюрды. Бойлеликнен, бу алты дин къардашлар да меним артымдан кеттилер. Оларнен берабер о адамнынъ эвине кельдик. ¹³ О исе эвинде пейда олгъан мелекни насыл корьгенини бизлерге айтып берди. Мелек онъа: «Яффагъа адамларны ёлла, Пётр адыны ташыгъан Симонны чагъырт. ¹⁴ О санъа айтаджакъ сёзлеринден озюнгънен берабер бутюн эвдекилеринъ де къуртарыладжакълар», — деди. ¹⁵ Мен лафымны башлагъанымнен, эвель бизим устюмизге тюшкен Мукъаддес Рух оларнынъ устюне де тюшти. ¹⁶ О вакъыт мен Раббимиз Исанынъ: «Ягъа адамларны сувгъа батырып чыкъаргъан, сизлер исе Мукъаддес Рухкъа батырыладжакъсынъыз», — деген сёзюни эсиме кетирдим. ¹⁷ Бизге, Рабби

олгъан Иса Месихке инангъанларгъа Алла бахшыш берген. Эгер Алла мына буларгъа да бу бахшышны берген олса, мен Аллагъа къаршы чыкъмакъ ичюн ким олам?

¹⁸ Бу сёзлерни эшитип, олар тынчландылар. Олар:

— Алла башкъа миллетлерге де тевбе этип, эбедий аяткъа кирмеге разылыкъ берди, — деп Алланы алгъышладылар.

¹⁹ Стефаннынъ ольдюрильмесинен башлангъан айдалув нетиджесинде даркъалып кеткен иманлылар Алланынъ Сёзюни еудийлерден башкъа ич кимсеге бильдирмейип, Фенике, Къыбрыс ве Антиохиягъа барып чыкъкъан эдилер. ²⁰ Оларнынъ базылары къыбрыслы ве киренели эдилер. Олар Антиохия шеэринде кельген сонъ, Рабби Исанынъ Къуванчлы Хаберини о ердеки юнан тилинде лаф эткен еудийлерге де бильдирдилер. ²¹ Раббининъ кучю оларнен олгъаны ичюн, чокътан-чокъ адам Раббиге иман эттилер. ²² Бу акъта хабер Ерусалимдеки иманлылар топлашувунынъ къулагъына барып еткенде, Барнабаны Антиохиягъа ёлладылар. ²³ Барнаба о ерге кельгенде, Алланынъ мераметини корип къуванды. Раббиге бутюн гонълюнен берилинъиз деп, эписини чагъырды. ²⁴ О, Мукъаддес Рух ве имангъа толгъан, мераметли адам эди. Сонъ халкънынъ баягъы къысмы Раббиге къошулды. ²⁵ Сонъ Барнаба Саулны къыдырып, Тарс шеэринде барды ²⁶ ве оны тапып Антиохиягъа кетирди. Бир йыл девамьнда олар иманлылар топлашувунда чокъ адамны огреттилер. Биринджи сефер Антиохия шеэринде Исанынъ шегиртлерине «месихчилер» дедилер.

²⁷ О куньлерде Антиохиягъа Ерусалимден базы пейгъамберлер кельди. ²⁸ Олардан Хагап дегени Мукъаддес

Рухтан ильхамланып, бутюн дюнъяда буюк ачлыкъ оладжагъыны бильдирди. Сонъ бу ачлыкъ император Клавдийнинъ девринде олды. ²⁹Шегиртлернинъ эр бири исе къолундан кельгенине коре Еудиеде яшагъан дин къардашларына ярдым йибермеге къарар чыкъардылар.

³⁰Буны да япып, топлагъан бахшышларны Барнаба ве Саулнен акъсакъалларгъа ёлладылар.



¹О кунълерде Ирод падиша иманлылар джемаатынынъ базыларына яманлыкъ япып башлады. ²О, Юханнынъ агъасы Якъупны къылычнен ольдюрмеге буюрды. ³Еудийлер бу шейни бегенгенини корип, онынъ артындан Пётрны да якъалады. Шу вакъиа Маясыз Пишкен Отъмек Байрамында эди. ⁴Пётрны якъалап, оны зиндангъа ташлады, оны къаравулламакъ ичюн эр бири дёрт аскерден ибарет олгъан дёрт группагъа берди. Ирод Пётрны Песах Байрамындан сонъ халкънынъ огюне чыкъарып укюм этмеге истей эди. ⁵Пётр зинданда яткъан вакъытта иманлылар топлашувы токътамайып, онынъ ичюн Аллагъа дува окъуй эди. ⁶Ирод оны халкънынъ огюне чыкъармагъа истеген кунъден эвельки геджеси Пётр эки аскернинъ ортасында, эки зынджырнен багъланып юкълай эди. Къапунынъ янындаки къаравуллар исе зинданны къаравуллай эдилер. ⁷Шу арада Раббининъ мелеги пейда олды, зинданны исе нур басты. Мелек Пётрнынъ къабургъасына тюртип:
— Тез ол, тур! — деп оны уятты. Шу анъ Пётрнынъ къолларындаки зынджырлар тюшип кетти. ⁸Мелек Пётргъа:

— Къушагъынъны багъла, аякъкъапларынъны кий! — деди. Пётр онынъ айткъаныны япты. Сонъ мелек:

— Усть урбанъны кий де, меним артымдан юр! — деди. ⁹ Пётр чыкъып, онынъ артындан кетти. Тек, мелек япкъан ишнинъ акъикъый экенини анъламайып, бир тюш корьгенини белледи. ¹⁰ Биринджи ве экинджи къаравул олгъан ерден кечип, шеэрге чыкъкъан демир къапугъа кельдилер. Къапу озь-озюнден ачылды. Олар тышарыгъа чыкъып, бир сокъакъны кечтилер. Шу анъ Пётрнынъ анынъдаки мелек гъайып олды. ¹¹ Пётр озюне келип:

— Энди мен керчектен билем: Рабби мелегини ёллап, мени Ироднынъ къолундан ве еудий халкъы беклеген эписи шейлерден къуртарды, — деди.

¹² Буны анълагъан сонъ, Марк адыны ташыгъан Юханнынъ анасы Мерьемнинъ эвине етип кельди. О ерде бир талай адам топланып, дува окъуй эдилер. ¹³ Пётр къапуны къакъкъанда, Рода адлы бир хызметчи къыз къапугъа чыкъты. ¹⁴ Онынъ сесини танып, къувангъанындан къапуны ачмайып ичериге чапып кетти ве Пётрнынъ кельгенини бильдирди.

¹⁵ — Сенинъ акъылынъ ериндеми? — дедилер онъа. Лякин къыз озь айткъанындан къайтмады. Олар исе:

— Бу онынъ мелегидир, — дедилер.

¹⁶ Шу арада Пётр къапуны къакъмагъа девам этти. Олар барып къапуны ачтылар ве оны корип шаштылар. ¹⁷ Пётр оларны тынчландырып къолуны котерди ве Рабби оны зиндандан насыл чыкъаргъаныны айтып берди. Сонъ:

— Буларны Якъупкъа ве башкъа дин къардашларгъа бильдиринъиз! — деп, о ерден чыкъты да, башкъа ерге

кетти. ¹⁸ Куньдюз, Пётргъа не олгъаныны бильмеген аскерлер арасында буюк бир къалабалыкъ башланды. ¹⁹ Ирод исе оны къыдырып тапмагъанындан сонъ, къаравуларны соравгъа чекип, олюм джезасына укъом этти. Бундан сонъ Ирод Еудиеден кетип, Кайсарея шеэринде барды ве о ерде къалды. ²⁰ Онынъ Тир ве Сидон сакинлерине буюк ачувы бар эди. Олар исе озъара ангълашып, онынъ алдына кельди. Падишанынъ сарай хызметчиси Бластны озъ тарафларына чекип, барышмагъа истедилер. Чюнки олар ичюн керек олгъан аш-сув падишанынъ топрагъындан алына эди.

²¹ Бельгиленген куньде Ирод падиша урбасыны кийип, къады курсюсине отурды да, халкъкъа бакъып сёзюни башлады. ²² Халкъ исе къычыра-къычыра:

— Бу адамнынъ сеси дегиль, бу Алланынъ сесидир! — деп, оны алгъышлады. ²³ Шу анъ Раббининъ мелеги Иродны урды. О, шерифини Аллагъа бермегени ичюн, тинини къуртлар кемирди ве о, джан берди.

²⁴ Алланынъ Сёзю исе кунь-куньден зияде даркъала эди. ²⁵ Барнабанен Саул оларгъа берильген вазифени беджерген сонъ, Марк адыны ташыгъан Юханны янларына алып, Ерусалимге къайтып кельдилер.



¹ Антиохия шеэриндеки иманлылар топлашувунда пейгъамберлер ве оджалар бар эдилер: Барнаба, лагъабы «Нигер» олгъан Симон, киренели Лукий, виляет акими Ироднен тербиеленген Манаэн ве Саул. ² Олар Раббиге ибадет эткенде ве аштан-сувдан вазгечкенде, Мукъаддес Рух оларгъа:

— Барнабанен Саулны Мен сайлагъан иш ичюн айырып Манъа беринъиз! — деди.³ Даа аштан-сувдан вазгечкен ве дува окъугъан сонъ, Барнабанен Саулнынъ башына къолларыны къойды да, оларны йибердилер.

⁴Барнабанен Саул Мукъаддес Рух ёллагъаны киби ёлгъа чыкъып, Селевкея шеэрини кельдилер. О ерден исе Къыбрыс адасына кечтилер.⁵ Саламис шеэрини келип, еудийлернинъ синагогаларында Алланынъ Сёзюни илян эттилер. Юхан да оларнынъ хызметинде эди.

⁶Олар бутюн аданы айланып чыкъып, Пафос шеэрини етип кельдилер. О ерде тылсымджы ве ялан пейгъамбер олгъан Бар-иса адлы бир еудийни расткетирдилер.⁷ Бар-иса виляет акими Сергей Павелнинъ хадими эди. Акъыллы адам олгъан аким Барнабанен Саулны чагъыртып, Алланынъ Сёзюни динълемеге истеди.⁸ Амма Бар-иса (онынъ экинджи ады Элима, яни «тылсымджы» эди) оларгъа къаршылыкъ косътерип, акимни имандан тайдырмагъа тырыша эди.⁹ О вакъыт Мукъаддес Рухкъа толгъан Саул, яни Павел, онъа козьлерини тикип:

¹⁰ — Эй Иблис огълу! Юрегинъ эр тюрлю ялан ве утанмазлыкъкъа толгъан, сен эр бир акъикъатнынъ душманысынъ! Раббининъ догъру ёлларыны къыйыштырмакътан вазгечерсинъми?¹¹ Энди Рабби санъа къаршы къол котерди. Сен кёр оладжакъсынъ ве бир къач вакъыткъадже кунешни коръмейджексинъ, — деди.

Шу анъ бу адамнынъ козьлери думангъа ве къаранлыкъкъа толды. Энди о анда-мында урулып, озюне етекчи къыдыра эди.¹² Аким буны коръди ве Раббининъ огретювине тааджипленип имангъа кельди.

¹³ Павел ве онынъ янында олгъанлар Пафос шеэринде гемиге минип, Памфилиянынъ Перге шеэрине кельдилер. Юхан исе олардан айырылып, Ерусалимге къайтты.

¹⁴ Олар Пергеден кене ёлгъа чыкып, Писидиядаки Антиохия шеэрине бардылар. Раатлыкъ кунюнде еудийлернинъ синагогасына кирип отурдылар. ¹⁵ Къанундан ве Пейгъамберлернинъ Языларындан парчаларны окъугъан сонъ, синагоганынъ башлыкълары оларгъа адам ёллап:

— Дин къардашларымыз, эгер халкъкъа береджек насиат сёзлеринъиз олса, буюрынъыз, айтынъыз, — дедилер.

¹⁶ Павел аякъ устуне турды ве, къолуны котерип, деди:

— Эй Исраиль акъайлары ве Алладан къоркъкъанлар, динъленъиз! ¹⁷ Бу халкънынъ, Исраильнинъ Алласы баба-деделеримизни сайлады. Олар Мысыр топрагъында, гъурбетте яшагъанда, Алла оларны юксельтти. Сонъ Озюнинъ къудретли къолунен оларны о ерден алып чыкъты. ¹⁸ Къыркъ йыл девамьнда сахрада оларнынъ япкъанларына чыдады. ¹⁹ Ханаан топрагъында еди миллетни ёкъ этип, оларнынъ ерлерини Исраиль халкъына берди. ²⁰ Бу ал 450 йыл девам этти. Ондан сонъ, Смаил пейгъамбер заманына къадар Алла оларгъа башлыкъларны берди. ²¹ Сонъ халкъ падишаны истеди, ве Алла Биньямин къабилесинден Киш огълу Шаул деген акъайны оларгъа берди. О, 40 йыл девамьнда падишалыкъ япты. ²² Оны тахттан алып ташлагъан сонъ исе, оларгъа Давутны падиша этип берди. Алла Давут акъкъында шаат этип: «Меним юрегиме яткъан адамны — Йишай огълу Давутны таптым. Бутюн истеклеримни о

беджереджек», — деди. ²³ Алла берген сёзюни тутып, Давут союндан Исраильге Къуртарыджы Исаны ёллады.

²⁴ Исанынъ келишинден эвель Ягъя пейгъамбер бутюн Исраиль халкъыны төвбе этмеге ве сувгъа батырылып чыкъмагъа чагъырды. ²⁵ Ягъя озь ёлунынъ сонъунда: «Сизлер мени ким деп саясынъыз? Мен о дегилим. Лякин менден сонъ Келеяткъан бар, мен Онынъ аякъкъап багъларыны чезмеге биле ляйыкъ дегилим», — деген эди.

²⁶ Эй дин къардашларымыз, эй Ибраимнинъ несилинден олгъанлар ве аранъызда Алладан къоркъкъанлар! Бу Къуртулыш акъкъындаки хабер бизге ёлландырылгъандыр! ²⁷ Ерусалимде яшагъанлар ве оларнынъ башлыкълары Исаны танывадылар. Оны олюмге укюм этип, эр раатлыкъ куню окъулгъан пейгъамберлернинъ сёзлерини озьлери беджердилер. ²⁸ Онда олюмге ляйыкъ ич бир къабаатны тапмайып, Пилаттан Оны ольдюрильмесини истедилер. ²⁹ Онынъ акъкъында язылгъан бутюн языларны шойле беджерген сонъ, Оны хачтан тюшюрип къабирге къойдылар. ³⁰ Лякин Алла Оны олюлерден тирильтти.

³¹ Озюнен берабер Галилеядан Ерусалимге баргъанларгъа чокъ куньлер девамында корюнип турды. Энди олар халкънынъ алдында Онынъ шаатлары олып къалдылар. ³²⁻³³ Биз сизлерге кетирген Къуванчлы Хаберимиз бойле: Алла Исаны тирильтип, бабаларымызгъа берген сёзюни бизлер, оларнынъ балалары ичюн беджерди. Зебур Китабынынъ экинджи йырында язылгъаны киби:

*«Сен Меним Огълумсынъ,
бугунъ Мен Санъа Баба олдым».*

³⁴ Исаны тирильтип ве асла чюрюмесине ёл бермейджеги акъкъында исе шойле язылгъан:

*«Мен Давуткѳа ваде эткен мукѳаддес,
денѳишмез шейлерни сизге береджегим».*

³⁵ Шунынъ ичюн, Зебур Китабынынъ башкѳа бир еринде:

*«Озь Азизинѳе мезарда чюрюмеге ёл
бермезсинѳ», — деп язылѳан.*

³⁶ Давут Алланынъ эмиринен озь несилине хызмет эткен сонѳ, вефат этти ве бабаларына кѳошулды. Онынъ бедени чюрюп кетти. ³⁷ Амма Алла тирильткеннинъ бедени чюрюмеди.

³⁸ Энди, эй дин кѳардашларымыз, сизлерге мына бу белли олсун ки, Исанынъ адынен гуналарынынъыз багѳышланѳаны илян этиле. ³⁹ Сизлер Мусанынъ Кѳанунына коре базы шейлерде эялланып инсафлы оламайджакъ эдинѳиз. Энди исе Исада эр бир иманѳа кельген адам бу шейлерде де инсафлы деп сайыла. ⁴⁰ Тек мукѳайт олунѳыз, пейѳгамберлернинъ айткѳан бу сѳзлери башынѳызгѳа тюшмесин:

⁴¹ *«Эй мыскѳылджылар, бакѳынѳыз,
шашып кѳалып гѳайып олунѳыз!
Сиз яшагѳан куньлерде Мен буюк бир иш
беджерем,
оны сизлерге бириси айткѳан олса,
онѳа ич инанмаз эдинѳиз».*

⁴² Бундан сонѳ Павелнен Барнаба синагогадан чыкѳып кеткенде, халкъ оларны келеджек раатлыкъ куню бу акѳта субетни девам этмеге давет этти. ⁴³ Джемаат синагогадан чыкѳып, еудийлернинъ ве Алладан кѳоркѳып еудий динини кѳабул эткенлернинъ чокѳлары Павел ве Барнабанынъ артындан кеттилер. Олар бу адамларнен

субетлешип, оларны Алланынъ хайырында даа яшамагъа къандырдылар.

⁴⁴ Келеджек раатлыкъ куню шеэрлилернинъ аман-аман эписи Алланынъ Сёзюни динълемек ичюн топландылар.

⁴⁵ Лякин о къадар халкъны корьген еудийлер пахыллап, Павелни акъаретлеп онынъ айткъан сёзлерине къаршы лаф эттилер. ⁴⁶ О вакъыт Павелнен Барнаба джесюрликнен джевап берип:

— Алланынъ Сёзюни биринджи невбетте сизге кетирмек керек эди. Амма сизлер Оны ред этип, озьлеринъизни эбедий аяткъа ляйыкъ корьмединъиз. Бундан сонъ биз башкъа халкъларгъа мураджаат этеджекмиз.

⁴⁷ Чюнки Рабби бизге буны буюрды:

*«Сени тюрлю халкъларгъа нур бермеге
къойдым,
ер юзюнинъ четлерине къадар
къуртулыш кетир».*

⁴⁸ Башкъа миллетлер буны эшитип пек севиндилер ве Раббининъ Сёзюни шуретледилер. Эбедий аяткъа тайинленгенлернинъ эписи имангъа кельдилер. ⁴⁹ Раббининъ Сёзю бутюн мемлекетке даркъалды. ⁵⁰ Лякин еудийлер диндар ве итибарлы къадынларнен шеэрнинъ сайгъылы адамларыны Павел ве Барнабагъа къаршы къойып, оларны озь ерлеринден къувып чыкъардылар.

⁵¹ О вакъыт Павел ве Барнаба аякъларынынъ тозуны оларгъа къаршы къакъып, Иконий шеэринге кеттилер.

⁵² Шегиртлер исе къуванч ве Мукъаддес Рухкъа толыпташа эдилер.



¹Иконий шеэринде Павелнен Барнаба эр ерде япкъанлары киби еудийлернинъ синагогасына кирип, ойле сёзлер айттылар ки, нетиджеде еудийлернинъ ве юнанларнынъ чокълары имангъа

кельдилер. ²Лякин инанмагъан еудийлер башкъа миллет адамларнынъ юреклерини зеэрлеп, оларны дин къардашларгъа къаршы котердилер. ³Павелнен Барнаба исе, чокъ вакъыт Раббининъ адындан джесаретнен Алланынъ Сёзюни тариф эте эдилер. Рабби де оларнынъ къолларынен аджайип шейлер ве бельгилер яратып, Озюнинъ мераметли Сёзюни тасдыкълады. ⁴Бойлеликнен, шеэр сакинлери экиге болюнди: базылары еудийлер ве базылары эльчилернинъ тарафына кечтилер. ⁵Башкъа миллет адамлары ве еудийлер озь башлыкъларынен анълаштылар ве эльчилерни акъаретлемеге ве ташларнен урмагъа истедилер. ⁶Олар исе буны билип, Ликаониянынъ Листра ве Дербе шеэрлери ве этрафтаки топракъларгъа къачып кеттилер. ⁷О ерде Къуванчлы Хаберни даркъатмагъа девам эттилер.

⁸Листра шеэринде бир сакъат адам ерде отура эди. Онынъ аякълары догъма сакъат олып, омрюнде юрмеген. ⁹О, Павелнинъ айткъан сёзлерини динълеп отургъанда, Павел онъа козь тикип, тедавийленмек ичюн адамнынъ иманы олгъаныны дуйды. ¹⁰О, къатты сеснен:

— Аякъ устюне догъру тур! — деди. Шу анъ о адам еринден атылып турды да, юре башлады.

¹¹Халкъ Павел япкъан ишни коръди ве Ликаония тилинде къычырып:

— Аллалар адам къыяфетини алып алдымызгъа тюштилери! — дедилер.

¹² Барнабагъа «Зевс», Павелге исе «Хермес»* дедилер, чюнки Павел лаф эткенде баш эди. ¹³ Шеэрнинъ огюндеки Зевс ибадетханесининъ руханийи исе шеэрнинъ къапуларына бугъаларны ве гуль чемберлерни кетирип, халкънен берабер къурбан чалмагъа истеди.

¹⁴ Эльчилер Барнаба ве Павел буны эшитип, урбаларыны йырттылар ве озьлери халкънынъ арасына атылып:

¹⁵ — Акъайлар, бу ишлерни не ичюн япасынъыз? Биз де сизлерге ошагъан инсанлармыз! Сизлер бу бош шейлерден вазгечип, ер, кок, денъиз ве олардаки эр шейни яраткъан Тири Аллагъа бакъмакъ ичюн, биз сизге Къуванчлы Хаберни алып кетиремиз. ¹⁶ Кечкен заманларда Алла халкъларгъа озь ёлларынен юргеге разылыкъ берсе де, ¹⁷ Озюни эр вакъыт дуйдурып кельген. Коктен ягъмур ягъдырып, берекетли заманлар берген, тенинъизни аш-сунен, юреклеринъизни къуванчен толдурып, сизлерге эйилик япкъан, — деп къычырдылар.

¹⁸ Эльчилер бу сёзлерни айтып, халкъны зорнен тынчландырдылар ве озьлерине къурбан чалмамагъа къандырдылар.

¹⁹ Сонъ Антиохия ве Иконий шеэрлеринден кельген еудийлер халкъны озь тарафына тартып, Павелни ташларнен урдылар. Сонъ, оны ольген, деп сайып, шеэрден тышарыгъа сюйреклеп чыкъардылар. ²⁰ Лякин шегиртлер онынъ этрафында топлашкъанда, Павел еринден турып, шеэрге къайтып кирди. Эртеси куню о Барнабанен Дербе шеэринге кетти.

* **14.12** *Зевс* — къадимий юнанларнынъ баш алласы. *Хермес* — юнанларнынъ аллаларындан бири, аллаларнынъ хаберджиси.

²¹Къуванчлы Хаберни Дербе шеэринде даркъатып, чокъ шегирт арттыргъанларындан сонъ, Листра, Иконий ве Антиохия шеэрлерине къайттылар. ²²Олар шегиртлернинъ джанларыны къавийлештирип, иманда эр вакъыт олмагъа оларгъа мураджаат этти. Олар: «Алланынъ Падишалыгъына кирмек ичюн, биз чокъ азаплар чекмек керекмиз», — дей эдилер. ²³Эр бир иманлыларнынъ джемиети ичюн акъсакъларны сайлап, башларына къолларыны къойдылар. Аштан-сувдан вазгечип, дува окъугъан сонъ, олар, Раббиге эвеллери иман этип, бу адамларны Раббининъ къолуна бердилер.

²⁴Сонъ Писидия топрагъындан кечип Памфилиягъа кельдилер.

²⁵Перге шеэринде Алланынъ Сёзюни айткъан сонъ, Атталиягъа кеттилер. ²⁶Андан къайыкъкъа минип, Антиохиягъа кеттилер. Анда олар махсус вазифе ичюн Алланынъ хайырына берильген эдилер, энди исе бу ишлерини битирген эдилер. ²⁷О ерге келип, иманлылар топлашувыны топладылар да, Алланынъ оларнен не япкъаныны, башкъа миллетлерге иман къапусыны насыл ачкъаныны айтып бердилер. ²⁸Олар бу ердеки шегиртлернен чокъ вакъыт берабер къалдылар.



¹Еудиеден кельген базы адамлар дин къардашларына: «Эгер Мусанынъ аде-ти боюнджа сюннет этмесенъиз, къуртулып оламазсынъыз», — деп огрете эдилер. ²Павел ве Барнаба оларнен чокъ тартышып дава эттилер. Ахыр-сонъу Павелнен Барнабаны ве араларындан даа бир къач адамны, бу меселени

эльчилер ве акъсакъалларнен чезмек макъсадынен, Ерусалимге ёлламагъа къарар чыкъардылар. ³ Олар топлашув тарафындан ёлланылгъан сонъ, Фенике ве Самариеден кечип, о ердеки дин къардашларына башкъа халкъларнынъ Аллагъа иман эткенлерини айтып берип, эписине буюк севинч багъышладылар. ⁴ Ерусалимге кельгенде, иманлылар топлашуву, эльчилер ве акъсакъаллар тарафындан къабул этильдилер. Озьлеринен берабер Алланынъ япкъан бутюн ишлерини оларгъа бильдирдилер. ⁵ Лякин ферисе фыркъасындан имангъа кельген базылары къаршы чыкъып:

— Оларны сюннет этмек ве Мусанынъ Къанунына бойсундырмакъ керек, — дедилер.

⁶ Эльчилер ве акъсакъаллар бу меселени бакъмакъ ичюн топлаштылар. ⁷ Чокъ давалардан сонъ Пётр еринден турып, оларгъа:

— Дин къардашларымыз! Сизлерге белли олгъаны киби, башкъа миллетлер Къуванчлы Хаберни менден эшитип, имангъа кельсинлер деп, Алла арангъыздан мени сайлагъанына чокъ вакъыт кечти. ⁸ Адамларнынъ юреклерини бильген Алла бизге берген Мукъаддес Рухны оларгъа да берип, оларгъа шаатлыкъ берди. ⁹ Оларнен бизим арамызда ич бир фаркъ коръмейип, имангъа кельгенлери ичюн юреклерини темизледи. ¹⁰ О алда, сизлер не ичюн Алланы сынап, не бабаларымыз, не бизлер котерип оламагъан юкни шегиртлернинъ боюнуна юклемеге истейсиз? ¹¹ Амма эм биз, эм олар бир тарзда Рабби Исанынъ хайырынен къуртуладжакъмыз деп инанамыз, — деди.

¹² О вакъыт бутюн джемаат сесини кесип, Барнабанен Павелни дингледилер. Олар исе, Алла башкъа миллетлер

арасында оларнынъ ярдымынен насыл аджайип шейлер
ве бельгилер косътергени акъкъында айттылар.

¹³ Олар лафыны битирген сонъ, Якъуп сёз алды:

— Дин къардашларымыз, мени динъленъиз! ¹⁴ Биринджиден башкъа миллетлерден Озюне бир халкъны алмакъ ичюн, Алла бу миллетлерге бакъкъаныны Симон анълатты. ¹⁵ Пейгъамберлернинъ сёзлери де бунъа келише, Мукъаддес Китапта:

¹⁶ *«Бундан сонъ Мен къайтып келип,
Давутнынъ йыкъылгъан эвини къураджагъым.
Онынъ виранелерини янъыдан къурып,
оны гъайрыдан тиклеп къоярым.*

¹⁷⁻¹⁸ *Сонъ къалгъан адамлар
ве Меним Адымны чагъырып таныгъан
халкълар
Мени — Раббини къыдырып тапсынлар, —
дей Рабби.*

*Рабби эвельден белли олгъан шейлерни
беджермекте», — деп язылгъан.*

¹⁹ Онынъ ичюн мен бойле къараргъа кельдим, башкъа миллетлерден Аллагъа иман эткенлерини зорламанъыз.

²⁰ Путларгъа союлгъан арам къурбанлыкъ этлерден, ороспулыкътан, богъулып ольдюрильген айваннынъ этинден ве къан ашавдан озълерини сакъласынлар, деп оларгъа мектюп язайыкъ. ²¹ Чюнки Мусанынъ Къануны къадимий заманлардан берли эр бир шеэрде илян этиле, эр раатлыкъ куню синагогаларда окъула, — деди.

²² О вакъыт бутюн топлашувнен эльчилер ве акъсакъаллар тюшюнип, озъ араларындан адамларны сайлап, Павел ве Барнабанен Антиохиягъа ёлламагъа къарар

чыкъардылар. Дин къардашлар арасында урьмет къазангъан башлыкъларны: Барсабба адыны ташыгъан Иуданы ве Силаны сайладылар. ²³ Оларнен шу мектүпни язып ёлладылар:

«Антиохия, Сурие ве Киликияда яшагъан башкъа миллетлерден дин къардашларгъа, эльчилерден ве акъ-сакъаллардан, — дин къардашлардан.

Селям алейкум!

²⁴ Эшиткенимизге коре, бизден чыккъан базы адамлар озьлерининъ лафларынен башынъызны айландырып, гонгълюнъизни бозгъан. Биз исе буны буюрмагъан эдик. ²⁵ Шу себептен озь арамыздан сайлангъан базы бир адамларны севгили Барнаба ве Павелнен берабер сизлернинъ алдынъызгъа ёлламакъ ичюн бир фикирге кельдик. ²⁶ Булар Рабби Иса Месихнинъ ады ичюн озь джанларыны аджымагъан адамлардыр. ²⁷ Къарарымыз боюнджа алдынъызгъа Иуданен Силаны да ёллаймыз; олар сизлерге буларны агъзавий анълатырлар.

²⁸ Мукъаддес Рух ве бизлер, беджермеге зарур олгъан шейлерден башкъа, сизинъ бойнунъызгъа ич бир шей юклемеге керекмей, деп саямыз, яни: ²⁹ путларгъа союлгъан къурбанлыкъ этлерден, богъулып ольдюрильген айваннынъ этинден ве къан ашавдан, ве ороспулыкътан озьлерингъизни сакъланъыз. Буларны тутып юрсенгъиз, яхшы иш япарсынъыз. Сагълыкънен къалынъыз!»

³⁰ Бойледже, бу адамлар ёлгъа чыккып, Антиохия шеэрине кельдилер. О ердеки джемаатны топлап, оларгъа мектүпни бердилер. ³¹ Олар исе бу юреклендириджи насиатны окъуп, севиндилер. ³² Пейгъамберлер Иуда ве Сила, дин къардашларына агъзавий насиатны айтып

берди ве джанларыны къавийлештирдилер.³³⁻³⁴ Бу ерде бир къач вакъыт къалгъан сонъ, дин къардашлары оларны аман-эсен озгъарып, ёллагъанларнынъ алдына къайтардылар.³⁵ Павелнен Барнаба исе Антиохияда къалдылар. Олар башкъа бир чокъ адамларнен берабер огретип, Раббининъ Къуванчлы Хаберини даркъатмагъа девам эттилер.

³⁶ Бир къач вакъыт кечкен сонъ, Павел Барнабагъа: — Энди къайтып барып, Раббининъ Сёзюни даркъаткъан эр бир шеэрдеки дин къардашларны бакъайыкъ, оларнынъ ал-эвалыны билейик, — деди.³⁷ Барнаба исе Марк деген Юханны да озюнен берабер алмагъа истей эди.³⁸ Лякин Павел, Памфилияда оларны ташлап, вазифеден баш тарткъан адамны янына алмагъа разы олмады.³⁹ Нетиджеде араларында кескин бир дава чыкъты, ве олар бир-биринден айырылып кеттилер. Барнаба Маркны алып, Къыбырыс адасына ёл алды.⁴⁰ Павелнинъ озю исе Силаны сайлады. Дин къардашлар оны Алланынъ хайырына къалдыргъан сонъ, о да кетти.⁴¹ Павел Суриеден ве Киликиядан кечип, иманлылар джемиетлерини иманда къавийлештире эди.



¹ Павел Дербе ве Листра шеэрлерине етип барды. О ерде Тимотей адлы шегирт бар эди. Онынъ анасы иман тапкъан еудий, бабасы исе юнан эди.² Бу адам Листра ве Иконийде яшагъан дин къардашлары арасында яхшы нам къазангъан эди.³ Тимотейни озюнен берабер алып кетмеге истеген Павел шу этрафтаки еудийлер ичюн оны сюннет этти. Чюнки онынъ

бабасы юнан олгъаныны эписи биле эди. ⁴ Олар шеэр-шеэрден кечип, Ерусалимдеки эльчилер ве акъсакълалар тарафындан чыкъарылгъан къарарларны иманлыларгъа анълатып, оларны тутмагъа буюра эдилер. ⁵ Бойледже топлашувларнынъ иманы къуветленип, сайысы кунь-куньден арта эди.

⁶ Сонъ олар Фригия ве Галатия топракъларыны кечтилер, Мукъаддес Рух исе оларгъа Кучюк Асияда Алланынъ Сёзюни даркъатмагъа бермеди. ⁷ Мисия сынъырларына якъынлашкъанда, Битиниягъа бармагъа ынтылдылар, лякин Исанынъ Руху оларгъа рухсет бермеди. ⁸ Шунунъ ичюн, Мисияны кечип, Троас шеэрини кельдилер. ⁹ Шу геджеси македониялы бир адам Павелге руяда корюнди. О, Павелнинъ къаршысында турып: «Македониягъа келип, бизге ярдым эт!» — деп ялвара эди. ¹⁰ Павел бу руяны корьген сонъ, биз бирден Македониягъа бармагъа арекет эттик, чюнки Рабби бизни о ерде Къуванчлы Хаберни илян этмеге чагъыра, деген фикирге кельген эдик.

¹¹ Троас шеэринде гемиге минип, догъру Самотракеге ёл алдыкъ ве эртеси куню Неаполь шеэрини келип чыкътыкъ. ¹² О ерден, Македониянынъ шу къысмындаки биринджи шеэри ве Рим колониясы олгъан Филиплер шеэрини кельдик ве анда бир къач кунь къалдыкъ. ¹³ Раатлыкъ куню биз шеэрнинъ араба къапуларындан тышарыгъа чыкъып озенге бардыкъ, чюнки анда дува окъумакъ ичюн ер олгъаны акъкъында беллеген эдик. Анда топлашкъан къадынларнен субетлешип башладыкъ. ¹⁴ Динълегенлер арасында Лидия адлы Аллагъа ибадет эткен къадын бар эди. О, Тиатира шеэринден олып, мор

тюсте паалы къумач сата эди. Павелнинъ айткъанларыны анъламакъ ичюн Рабби онынъ юрегини ачты. ¹⁵ Лидия озюнинъ эвиндекилеринен берабер сувгъа батырылып чыккъъан сонъ, бизни мусафирликке чагъырды. О: «Эгер сизлер мени Раббиге инангъан деп сайсанъыз, эвиме келип яшанъыз», — деп бизни къандырды.

¹⁶ Куньлернинъ биринде биз дува окъулгъан ерге кеткенде, ичинде фалджылыкъ руху олгъан бир хызметчи къыз бизге расткельди. О, адамларгъа фал ачып келеджегини косьтере ве эфендилерине чокъ къазанч кетире эди. ¹⁷ Павелнен эпимизнинъ артымыздан юрип:

— Бу адамлар Юдже Алла-Тааянынъ къууларыдыр, сизге къуртульш ёлуны илян этелер, — деп багъыра эди. ¹⁸ Чокъ куньлер девамында буны текрарлады. Ахырында, Павелнинъ джанына тийди, ве о, рухкъа айланьп:

— Иса Месихнинъ адындан санъа буюрам: бу къызнынъ ичинден чыкъып кет! — деди, ве рух исе шу анъ чыкъып кетти. ¹⁹ Хызметчи къызнынъ эфендилери энди къазанч умюти ёкъ олгъаныны корип, Павелнен Силаны тутып меркезий мейдангъа, шеэр башлыкъларына суйреклеп кетирдилер. ²⁰ Оларны махкемеджилернинъ алдына чыкъарып:

— Бу адамлар еудий ола турып, шеэримизде алекет къопармакъталар! ²¹ Бизге, римли олгъанларгъа, къабул этмек ве беджермек мумкюн олмагъан адетлерни огретелер, — дедилер.

²² О ерде топлашкъан халкъ да Павелнен Силагъа къаршы чыкъты. Махкемеджилер оларнынъ усть урбаларыны йыртып, котеклемеге буюрдылар. ²³ Оларны пек котеклеген сонъ, зиндангъа ташлап, зиндан къаравулына

яхшы къаравулламагъа буюрдылар. ²⁴ О да алгъан эмирине коре, оларны зинданнынъ ички болюгинде къапап, аякъларыны зынджырнен томрукъкъа пекитти.

²⁵ Яры геджеде Павелнен Сила дува окъуп Алланы шеревлеп йырлай эдилер; зинданда яткъан джинаетчилер исе оларны динълей эди. ²⁶ Апансыздан шиддетли ер тепренмеси башланды да, зинданны тепретти. Шу анъ эписи къапулар ачылып, эр кеснинъ зынджырлары бошап къалдылар. ²⁷ Къаравул исе уянгъанынен, зиндан къапуларынынъ ачылып къалгъаныны коръди. О, къылычыны чыкъарып, озюни ольдюрмеге истеди, чюнки къапалгъанлар къачып кеттилер, деп тюшонди. ²⁸ Лякин Павел къатты сеснен къычырып:

— Озюнъе зарар кетирме, биз эпимиз шу ердемиз! — деди.

²⁹ Къаравул ярыкъ сорап, зиндангъа чапып кирди ве титреп Павелнен Силанынъ аякълары огюне озюни ташлады. ³⁰ Оларны тышарыгъа чыкъарып:

— Эфендилерим, къуртарылмакъ ичюн мангъа не япмакъ керек? — деп сорады. ³¹ Олар:

— Рабби Исагъа инансанъ, сен озюнъ ве эвингъекилер къуртарыладжакъсынъыз, — дедилер. ³² Сонъ онгъа ве эвиндекилерининъ эписине Раббининъ Сёзюни айтып бердилер.

³³ Къаравул гедженинъ шу саатинде Павелнен Силаны алып, оларнынъ яраларыны ювды. Озю исе эвдекилеринен берабер шу анъ сувгъа батырылып чыкъты.

³⁴ Оларны озъ эвине кетирип, софрагъа давет этти. Аллагъа иман таптым деп, бутюн эвдекилеринен берабер пек къуванды.

³⁵Саба ачылгъанда, махкемеджилер: «О адамларны йиберингиз», — деп хызметчилерини ёлладылар. ³⁶Зиндан къаравулы Павелге хабер этип:

— Махкемеджилер сизлерни азат этмек ичюн адам ёлладылар, энди чыкъып аман-эсен кетингиз, — деди.

³⁷Павел оларгъа шойле джевап берди:

— Рим гражданлары олсакъ да, бизни суд этмедилер, халкънынъ козю огюнде урып, зиндангъа ташладылар. Энди исе бизни гизлиден йибермеге истейлерми? Ёкъ, озълери келип бизни чыкъарсынлар! — деди.

³⁸Хызметчилер бу сёзлерни махкемеджилерге айтып бердилер. Павелнинъ ве Силанынъ Рим гражданы олгъанларыны эшиткен махкемеджилер пек къоркътылар.

³⁹Келип олардан афу сорадылар. Сонъ оларны озгъарып, шеэрден кеткенлерини риджа эттилер. ⁴⁰Павелнен Сила исе зиндандан чыкъып, Лидиянынъ эвине бардылар. Дин къардашларынен корюшип, оларгъа насиат берген сонъ, андан кеттилер.



¹Амфиполь ве Аполлония шеэрлеринден кечип, олар Тессалонике шеэринге кельдилер. О ерде еудийлернинъ сынагогасы бар эди. ²Павел озюнинъ адети боюнджа еудийлернинъ алдына барып, учъ раатлыкъ куню девамьнда оларгъа Мукъаддес Языларны анълатты. ³Павел Месихнинъ азаплангъаны ве олюерден тирильгени кереклигини ача ве исбатларнен бильдире эди. О: «Мен сизлерге Иса акъкъында илян этем. Бу Иса — Месихтир», — дей эди. ⁴Еудийлернинъ базылары, Алладан къоркъкъан пек чокъ юнанлар ве

бир талай урьметли къадынлар инанып, оларгъа къошудылар.

⁵ Лякин инанмагъан еудийлер пахыллап, мейданлардан ярамаз адамларны алдылар, бир талай адам топладылар да, бутюн шеэрни аякъкъа турсаттылар. Олар Ясоннынъ эвине уджюм этип, Павелнен Силаны халкънынъ алдына алып чыкъкъанларыны талап эттилер. ⁶ Оларны тапмагъан сонъ, Ясон ве базы дин къардашларны шеэр башлыкълары алдына сюйреклеп кетирдилер де, къычырып:

— Дюнъяны авдаргъан адамлар мына бу ерге де кельдилер! — дедилер. ⁷ — Ясон оларны эвине къабул этти. Буларнынъ эписи, Иса деген башкъа бир падиша бар деп, императорнынъ эмирлерине къаршы арекет этелер, — дедилер.

⁸ Бу сёзлер халкъны ве шеэр башлыкъларыны пек къасеветлендирди. ⁹ Онынъ ичюн Ясон ве башкъаларындан баягъы акъча алгъан сонъ, оларны бошатып йибердилер.

¹⁰ Шу геджеси дин къардашлар Павелнен Силаны Бероя шеэринге ёлладылар. Олар о ерге келип, еудийлернинъ синагогасына бардылар. ¹¹ Бу ердеки еудийлер Тессалонике сакинлерине бакъкъанда адам сайгъан халкъ эди. Алланынъ Сёзюни буюк азырлыкънен къабул этип, бу огретюв догъру экенми, деп кунь-куньден Мукъаддес Языларны араштырып тешкерди. ¹² Бойледже, оларнынъ чокълары ве бир талай асылзаде юнан къадын ве акъайлары да имангъа кельдилер. ¹³ Амма Павел Бероя шеэринде Алланынъ Сёзюни илян этти, деп эшиткен Тессалоникедекки еудийлер о ерге де келип, халкъны аякъкъа котере башладылар. ¹⁴ О вакъыт, дин къардашлар

Павелни тез-тез денгиз тарафкъа ёлладылар. Сила ве Тимотей исе о ерде къалдылар. ¹⁵ Павелни озгъаргъанлар оны Афина шеэринедже алып бардылар. Олар Павелден: «Силанен Тимотей яныма тездже кельсинлер», — деген эмирни алгъандан сонъ, къайтып кельдилер.

¹⁶ Павел Афинада Силанен Тимотейни беклеп тургъанда, бу шеэр путларнен толгъаныны корьгени ичюн, гонглю янды. ¹⁷ Еудий синагогасында еудийлер ве Алладан кьоркькъан башкъа адамларнен, базар мейданында исе расткельгенлернен эр кунъ лаф этип тура эди. ¹⁸ Эпикурейнинъ ве стоиклернинъ фельсефеси тарафдарлары да онен давалашып башладылар. Олардан бириси:

— Бу бошбогъаз не айтмагъа истей экен? — деди.

Башкъалары:

— О гъалиба худжур бир путлар акъкъында айта, — дедилер.

Павел исе оларгъа Иса ве тирилюв акъкъындаки Къуванчлы Хаберни илян эте эди.

¹⁹ Павелни Арес-тёпеге* алып бардылар ве онъа:

— Сен огреткен бу янъы огретювнинъ не олгъаныны бизге де бильмеге мумкюнми? ²⁰ Къулагъымызгъа худжур сёзлер эшитиле, биз оларнынъ не олгъаныны бильмеге истеймиз, — дедилер.

²¹ Эписи афиналылар ве бу шеэрде яшагъан ябанджылар бутюн вакъытларыны янъылыкъларны айтмакъ я да дингъалемекнен кечирмеге эр шейден зияде бегене эдилер.

* **17.19** *Арес-тёпе* — юнанджа «Арео Пагос», Афинадаки байырынъ ады. Бу байырынъ устюнде махкеме топлашувлары, тасиль, дин ве намуслыкъ меселелери музакере этиле эди.

²² Павел Арес-төпенинъ ортасында турып:

— Эй Афина акъайлары! Мен сизлерни эр тарафтан пек диндар олгъанынъызны корем. ²³ Чюнки кезе-кезе, азиз ерлеринъызни козьден кечирип, «Белли олмагъан Аллагъа», деп язылгъан бир къурбан ерини биле расткетирдим. Мына бу сизлер бильмейип урьмет эткен Алланы мен сизлерге илян этмеге истейим. ²⁴ Дюнъяны ве онынъ барлыгъыны яраткъан Алла, ер ве кокнинъ Раббиси олып, инсан къолунен яратылгъан сарайларда яшамай. ²⁵ Онынъ, инсан къолларынен хызмет этилип япылгъан ич бир шейге мухтаджы ёкъ. О, Озю эписине аят, нефес ве эр бир шейни берди. ²⁶ Эписи халкъларны бир адамдан яратып, бутюн ер юзюнде даркъалып яшамасына ёл берди. Оларнынъ бельгили девирлерини, сынъырларынен тюрлю яшайджакъ ерлерини Алла тайин этти. ²⁷ Бельки олар Алланы дуйып тапарлар, шунынъ ичюн Оны къыдырсынлар. О да эр биримизге пек якъын ола. ²⁸ Биз Онынъ ярдымынен яшаймыз, арекет этемиз, бармыз. Озь шаирлеринъизден базылары айткъаны киби, «Биз де Онынъ эвлятларымыз».

²⁹ Энди биз Алланынъ эвлятлары олгъанымыз ичюн, Алланы инсан усталыгъынен яраткъан я да инсан тюшюнджесинен ишленген алтын, кумюш я да ташнен япылгъан шейнен тенъештирмеге керекмей. ³⁰ Алла, бу джаиллик заманларына козь юмгъан олса да, энди эр ерде, эписи адамларгъа төвбе этмеге буюрмакъта. ³¹ Озю къойгъан адамнен О, дюнъяны адалетли суд этмек ичюн бир кунъ тайин этти. Бу адамны олюерден тирильтип, эр кеске шаатлыкъ этти, — деди.

³² Олюлернинъ тирилюви акъкъында эшитип, базылары оны масхара этип кульдилер. Башкъалары исе:

— Бу акъта сени башкъа сефер динълермиз, — дедилер.

³³ О вакъыт Павел оларнынъ ортасындан чыкъып кетти. ³⁴ Базы адамлар исе онъа къошулып имангъа кельдилер, шу джумледен Арес-тёпе шурасынынъ азасы Дионисий, Дамар адлы бир къадын ве башкъалары да бар эди.



¹ Бу адиселерден сонъ Павел Афинадан кетип, Коринт шеэринеге кельди. ² Бу шеэрде Понтта догъгъан Акила адлы бир еудийни ве онынъ апайы Прискилланы тапты. Император Клавдий бутюн еудийлерге Римден чыкъып кетмеге эмир эткени ичюн, олар якъында олгъан Италиядан кельген эдилер. Павел оларнынъ алдына барды. ³ Зенаатлары бир олгъаны ичюн, Павел оларнынъ янында къалып ишледи. Олар чадыр тикювинен огъраша эдилер.

⁴ Павел эр раатлыкъ куню еудийлернинъ синагогасында субетлешип, еудийнен юнанларны имангъа кетирмек ичюн арекет эте эди.

⁵ Силанен Тимотей Македониядан кельгенлеринден сонъ, Павел озюни бутюнлей Сёзни илян этювине багъышлап, Исанынъ Месихлигини еудийлерге исбатлап бере эди. ⁶ Лякин олар къаршы чыкъып, оны сёгмеге башлагъанда, Павел урбасындан тозуны къакъып:

— Гъайып олгъанынъызда озюнъиз къабаатлы оладжакъсыз! Мен темизим. Бу куньден сонъ башкъа миллетлерге бараджакъым, — дей эди.

⁷Павел о ерден кетип, Алладан кѳоркѳкъѳан Титий Юст адлы бир адамнынъ эвине кельди. Онынъ эви исе синагоганынъ янында эди. ⁸Синагога башлыгъы олгъан Крисп исе эписи эвиндекилеринен берабер Раббиге имангъа кельди. Оны дингълеген коринтгилерден чокълары да инанып, сувгъа батырылып чыкътылар.

⁹Геджелернинъ биринде Рабби Павелге руяда: «Коркъма! Айта бер, сусып къалма! ¹⁰Мен сеннен бераберим, ич кимсе сангъа яманлыкъ япамайджакъ, чюнки бу шеэрде чокъ адамларым бар», — деди. ¹¹Павел ондан сонъ даа бир бучукъ йыл шу ерде яшап, Алланынъ Сёзюни огретти.

¹²Галлион Ахаянынъ акими олгъан девирде еудийлернинъ эписи бир олып, Павелге уджюм этти. Оны къады курсюси янына кетирип:

¹³ — Бу адам Аллагъа ибадет этмекни Къанунгъа коре дегиль, амма башкъаджа огрете, — дедилер.

¹⁴Павел агъзыны ачаджакъта, Галлион еудийлерге: — Эй еудийлер! Эгер бир акъсызлыкъ я да агъыр джинает меселеси олса эди, о вакъыт сизлерни дингълемек ичюн менде бир мана олур эди. ¹⁵Амма меселе сёзлер, адлар ве Къанунынъыз акъкъында олгъаны ичюн, оны озълерингъиз чезингъиз. Мен бу ишлернинъ къадысы олмагъа истемейим, ¹⁶ — деди де, оларны къады курсюси огюнден къувды.

¹⁷О вакъыт адамлар синагога башлыгъы Состенни тутып, къады курсюси алдында урдылар. Галлион исе бунгъа кедер этмеди.

¹⁸Павел даа баягъы вакъыт шеэрде къалгъанындан сонъ, дин къардашларынен сагълыкълашып, Акила ве

Прискилланен берабер Суриеге кеткен гемиге минди. О, адакъ бергени ичюн, Кенхрея шеэринде сачларыны къыркътыргъан эди.

¹⁹Эфес шеэрине етип баргъанда, Павел Акиланен Прискилланы бир ерде къалдырды. Озю исе еудийлер синагогасына кирип, субетлешмеге башлады. ²⁰Еудийлер Павелден чокъча вакъыт оларнен къалгъаныны истеселер де, о разы олмады. ²¹Оларнен сагълыкълашып:

— Алла къысмет этсе, янынъызгъа кене къайтып келирим, — деди де, Эфестен кетти.

²²Кайсарегъа етип келип, Павел барып, иманлылар топлашувынен корюшти. Сонъ Антиохия шеэрине кетти. ²³О ерде бир къач вакъыт отурып, кене ёлгъа чыкъты. Галатия ве Фригия топракъларыны бир-бир артындан айланып чыкъып, Иса шегиртлерини иманында даа да къавийлештирди.

²⁴Шу арада Эскендериеде догъгъан Аполлос адлы бир адам Эфес шеэрине кельди. О, лафкъа уста, Мукъадес Языларны яхшы бильген бир еудий эди. ²⁵Бу адам Раббининъ ёлунда тербие алгъан ве бу акъта атешли рухнен Иса акъкъында догъру огрете эди. Лякин сувгъа батырып чыкъармакъ акъкъында о тек Ягъянынъ адетини биле эди. ²⁶О, еудийлер синагогасында джесаретнен огретип башлады. Аполлосны динълеген Акиланен Прискилла оны озьлерине чагъырып, Алланынъ ёлуны бутюнлей анълатып бердилер.

²⁷Аполлос Ахаягъа бармагъа ниет эткенде, дин къардашлар онынъ тарафыны туттылар ве о ердеки шегиртлерге мектюп язып, оны яхшы къабул эткенлерини истедилер. Аполлос Ахаягъа барып, Алланынъ мераметинен

имангъа кельгенлерге чокъ ярдым этти. ²⁸ Мукъаддес Язылары эсасында Исанынъ Месих олгъаныны исбатлап, эписининъ козю огюнде еудийлернинъ делиллери янълыш олгъаныны косътерди.



¹ Аполлос Коринт шеэринде олгъанда, Павел дагълы виляетлерден кечип, Эфес шеэрине кельди. О ерде бир къач Исанынъ шегиртлерини тапып, олардан:

² — Сизлер имангъа кельгенинъизде, Мукъаддес Рухны къабул эттинъизми? — деп сорады.

— Мукъаддес Рух акъкъында биз ич бир вакъыт эшитмедик биле, — деп джевап берди олар.

³ — Ойле олса, сизлер не эсасында сувгъа батырылып чыкътынъыз? — деп сорады Павел.

— Биз Ягъянынъ огретюви эсасында сувгъа батырылып чыкътыкъ, — деп джевап бердилер.

⁴ — Ягъя халкъны озенге батырып чыкъарып, тевбе эттирген эди. О, халкъкъа: «Менден сонъ келеджек Инсангъа, Исагъа инанынъыз», — дей эди, — деди Павел.

⁵ Олар буны эшитип, Рабби Исанынъ адынен сувгъа батырылып чыкътылар. ⁶ Павел къолларыны оларнынъ башына къойгъанынен, Мукъаддес Рух оларнынъ устюне келип тюшти. Олар башкъа тиллерде лаф этип, пейгъамберлик этип башладылар. ⁷ Оларнынъ сайысы къарарнен он эки адам эди.

⁸ Павел учъ ай девамында джесаретнен синагогада адамларны огретти ве оларнен субетлешип, Алланынъ Падишалыгъы акъкъында ишанчлы делиллер кетирди.

⁹ Амма базылары инатланып, иманны ред эттилер ве

халкънынъ огюнде Раббининъ Ёлуны яманладылар. Павел олардан кетип, шегиртлерини де янына алды ве эр кунь Тираннус деген бир адамнынъ мектебинде субетлер кечирди. ¹⁰ Шу шей эки йыл девам этти, ве ахырында эм еудий, эм юнанлар, — Кучюк Асия виляетинде яшагъанларнынъ эписи Рабби акъкъында Хаберни эшиттилер.

¹¹ Алла Павелнинъ къолларынен чокъ аджайип шейлер япа эди. ¹² Онынъ беденине тийген явлукълар ве оглюклер хасталарнынъ устюне япылгъанда, олар хасталыкътан къуртула, ичлериндеки шейтанлар исе чыкып кете эдилер. ¹³ Еудийлернинъ арасында олгъан джин айдап чыкъаргъанлар да, шейтан ургъан адамнынъ устюнде Рабби Исанынъ адыны айта эдилер. Олар: «Павел илян эткен Исанынъ адынен сизлерге буюрамыз», — дей эдилер. ¹⁴ Буны япкъанлар арасында баш руханий Скева адлы бир еудийнинъ еди огълу бар эди. ¹⁵ Лякин яман рух оларгъа джевап берип: «Исаны билем, Павелни де билем, сизлер исе ким оласынъыз?» — деди. ¹⁶ Буны айткъанынен, ичинде шейтан олгъан адам оларнынъ устюне атылып, бир-бирининъ артындан эписини енъди. Олар чып-лакъ ве яралы олып о эвден къачып къуртулдылар. ¹⁷ Бу хабер Эфесте яшагъан еудийлернен юнанларнынъ эписине барып етти. Эписини къоркъу басып, Рабби Исанынъ адыны даа зияде шеревфледилер. ¹⁸ Имангъа кельгенлерден чокълары исе келип, япкъанларыны ачыкътан айттылар. ¹⁹ Тылсымджылыкъ япкъанлардан да чокълары озь китапларыны топлап, эписининъ козю огюнде якътылар. Китапларнынъ фиятыны сайгъанда, элли бинъ кумюш акъчагъа тенъ кельди. ²⁰ Ойле олып Раббининъ Сёзю къудретнен даркъалып, тесири кунь-куньден арта эди.

²¹ Бу вакъиалар олып кечкен сонъ, Павел озъ гонълюнде Македония ве Ахайдан кечип, Ерусалимге бармагъа къарар этти. О: «О ерге баргъанымдан сонъ, Римни де барып коръмеге керек», — деди. ²² Павел озюне хызмет этип юргенлерден эки адамны: Тимотей ве Эрастны Македониягъа ёллады, озю исе вакътынджа Кучюк Асия виляетинде къалды.

²³ О вакъыт Раббининъ Ёлуна къаршы буюк бир исьян котерильди. ²⁴ Деметрий адлы бир кумюшчи уста, кумюштен Артемис* ибадетханечиклерини ясап, башкъа усталаргъа да чокъ иш берип, оларгъа буюк файда кетире эди. ²⁵ Деметрий усталарны топлап:

— Достларым! Сизлерге белли олгъаны киби, бизим къазанчымыз бу зенаатнен багълы. ²⁶ Амма тек Эфесте дегиль, бутюн Кучюк Асияда биле бу Павел, инсан къолунен ясалгъан путлар Алла дегиль, дегенини озълерингъиз корип, эшитип турасыз. Шу лафларнен о чокъ адамларны къандырып ёлдан урды. ²⁷ Бу шейден тек бизим зенаатымыз итибарсыз олып къалмайджакъ, бундан гъайры бутюн Кучюк Асия ве бутюн дюнъя ибадет эткен улу алла Артемиснинъ ибадетханеси де бош шейге айланьп, онынъ улулыгъы да ёкъ оладжакъ, — деди.

²⁸ Адамлар буны эшитип, пек ачувландылар ве:
— Эфеснинъ Артемиси улудыр! — деп къычыра башладылар.

²⁹ Бутюн шеэр къалабалыкъкъа толды, Павелнинъ ёлдашларыны — македониялы Гай ве Аристархны тутып,

* **19.24** *Артемис* — къадимий юнанларнынъ берекетлик алласы.

Онынъ ибадетханеси дюнъядаки муджизелерден бири сайыла эди.

эписи бирлешип театр тарафкъа кеттилер.³⁰ Павел халкънынъ огюне чыкъмагъа истегенде, шегиртлер онъа ёл бермедилер.³¹ Кучюк Асия башлыкъларындан бирлери де, онынъ досту олгъаны себебинден, онъа хабер ёллап, театрде корюнмесин деп, риджа этти.³² Шу арада адамлардан бири о десе, башкъасы бу деп кычыра эди. Топлашув тертипсиз эди, чокълары не ичюн кельгенлерини бильмей.³³ Еудийлернинъ теклифине коре, халкънынъ ичинден Эскендер деген бир адамны огге сюрдилер. Эскендер къолунен бир шейлер косътерип, халкънынъ огюнде озюни къорчаламагъа истеди.³⁴ Лякин халкъ онынъ еудий олгъаныны биллип, эписи бир агъыздан эки саат девамьнда:

— Эфеснинъ Артемиси улудыр! — деп кычырдылар.

³⁵ Ахыр-сонъу шеэр ребери халкъны тынчландырып:

— Эй Эфес акъайлары! Эфес шеэри улу Артемис сарайынынъ ве онынъ коктен тюшкен азизининъ бекчиси олгъаныны бильмеген адам бармы экен?³⁶ Буны ич кимсе инкяр этмесе, сизлер тынчланынъыз да, тюшюнмейип аракет этменъиз.³⁷ Ана, ибадетханени таламагъан ве алланъызны сёгмеген адамларны бу ерге кетирдинъиз.³⁸ Эгер Деметрий ве онен берабер олгъан усталар кимгедир шикъет этмеге истеселер, махкемелер ве акимлер бар, шикъетлерини анда берсинлер.³⁹ Башкъа бир шейни талап этмеге истесенъиз исе, бу меселени къануний топлангъан топлашув чезеджек.⁴⁰ Бугунъ олып кечкен ишлер ичюн бизге исьянджылар демеклери мумкюн, чюнки бойле къалабалыккъа ич бир себеп ёкъ ве биз озюмизни акъламакъ ичюн бир шей айтып оламайджакъмыз, — деди.

Шу сёзлерни айтып битирген сонъ, кятип топлашувны даркъатып йиберди.



¹Къалабалыкъ ятышкъан сонъ, Павел шегиртлерни чагырып, насиат берди ве оларнен сагълыкълашып, Македониягъа кетти. ²О, кечип кеткен ерлердеки иманлыларгъа чокъ огют-насиат берип, Юнанистангъа кельди. ³Учъ ай о ерде отурды. Суриеге денгъиз ёлунен кетеджекте, еудийлер онгъа къаршы бир фитне азырлагъанларыны билъди. Шунунгъа ичюн кене Македонияны кечип къайтмакъ къарарына кельди. ⁴Бероядан Пирр огълу Сопатр, Тессалоникеден Аристарх ве Секунд, Дербеден Гай ве Тимотей, Кучюк Асиядан олгъанлардан исе Тихик ве Трофим онен берабер кеттилер. ⁵Олар эвельдже чыкъып, бизлерни Троаста бекледилер. ⁶Бизлер исе Маясыз Пишкен Пите Байрамындан сонъ Филиплер шеэринден чыкъып, беш кунден сонъ оларнынъ алдына, Троас шеэрине етип кельдик. О ерде еди кунь отурдыкъ.

⁷Афтанынъ биринджи кунюнде биз отъмек болип ашамакъ ичюн бир ерде топлашкъан эдик. Павел эртеси куню ёлгъа чыкъаджакъ олгъаны ичюн, иманлыларны огрете эди ве сёзюни яры геджегедже девам эттирди.

⁸Бизлер топлашкъан юкъары къаттаки одада пек чокъ къандиль яна эди. ⁹Евтих адлы бир огълан ачыкъ пенджерере янында отургъан. Павелнинъ нуткъу узун олгъаны ичюн, о огъланны къатты юкъу басты. О, юкъугъа далып, учюнджи къаттан ашагъа йыкъылып кетти. Оны ерден котергенде энди ольген эди. ¹⁰Павел ашагъа тюшип, огъланнынъ устюне озюни ташлады да, оны къучакълап: «Къасевет этменгъиз, онынъ джаны озюндедир!» — деди.

¹¹Сонъ кене юкъарыгъа чыкъып, отъмек парчалап аш

ашады. О, танъ аткъандже субетлешти, сонъ ёлга чыкъты. ¹²Генчни исе адамлар тири алда алып кеттилер ве пек къувандылар.

¹³Бизлер эвель барып гемиге миндик, Асс шеэрини бардыкъ. Биз о ерден Павелни аладжакъ эдик, чюнки о озю джаяв бараджакъ олып, бизлерге шойле буюрды.

¹⁴Бизлер Ассата корюшип, онен Митилене шеэрини бардыкъ. ¹⁵О ерден гемиде кетип, эртеси куню Хиос адасынынъ къаршысына кельдик. Учюнджи куню исе Самос адасына бардыкъ. Даа бир кунъ ёлда олып, Милет шеэрини келип чыкътыкъ. ¹⁶Павел Кучюк Асияда чокъ вакъыт джоймамакъ макъсадынен Эфес шеэрини кирмейип, оны кечип кетмек къарарына кельген эди. Эгер чареси олса, Берекет Байрамында* Ерусалимде олайыкъ деп, ашыкъа эди.

¹⁷Милеттен Павел Эфеске адам ёллап, иманлылар топлашувунынъ акъсакълларыны чагъыртты. ¹⁸Олар онынъ алдына кельгенде, о:

— Мен Кучюк Асия топрагъына кельген биринджи кунюмден берли, янынъызда бутюн вакъыт девамьнда насыл яшагъанымны озълерингиз билесиз. ¹⁹Еудийлернинъ фитнелери ичюн башыма сынавлар келип кечти, оларнынъ ичинде алчакъ гонъюлик ве козюмнинъ яшынен Раббиге хызмет эте эдим. ²⁰Файдалы олгъан ич бир

* **20.16** *Берекет Байрамы* — къадимий юнанджа «пентэкостэ гэмера» — «элли кунъ байрамы», Берекет Байрамы, я да Биринджи Мейваларынынъ Куню. Эр йыл Песах Байрамындан 7 афта кечкен сонъ Исраильде Берекет Байрамы кечириле эди. Бу байрам Песахтан сонъ экинджи ерде тургъан буюк байрам эди.

шейден сизлерни четте къалдырмайым деп, халкъ огюнде ве эв-эвден юрип огреттим ве сизлерге илян эттим.

²¹Тевбе этип, Аллагъа къайтынъыз ве Рабби Исагъа иман этинъиз, деп, еудийлернен юнанларгъа джиддий насиат берип турдым.

²²Мына энди Мукъаддес Рух мени Ерусалимге чагъырып чеке. О ерде мени не беклегенини бильмейим.

²³Шеэр-шеэрден кечкен сайын, мени зын-джырлар ве азаплар беклей. Буны мангъа Мукъаддес Рух бильдире.

²⁴Лякин яшайышымнынъ къыймети мен ичюн бир шей дегиль. Къана энди ишимни битирип, Алланынъ хайырыны анълаткъан Къуванчлы Хаберни даркъатмакъ ичюн Рабби Исадан алгъан вазифени беджерсем.

²⁵Энди даа шуны билем ки, Алланынъ Падишалыгъыны илян этип эписи юргенлернинъ арасында ич биринъиз меним юзюмни бир даа коръмейджек.

²⁶Шунынъ ичюн бугунъ сизге меним сёзюм: мен ич кимсенинъ олюминде къабаатлы олмайджагъым,

²⁷чюнки Алланынъ бутюн ирадесини сизлерге бильдирмек ичюн эр шейни яптым.

²⁸Озюнъизге ве бутюн сюрюге, яни Алланынъ иманлылар джемаатына козь-къулакъ олунъыз, чюнки Мукъаддес Рух сизлерни джемааткъа къаравул ве чобан этип къойды. Алла, оны Озь къанынынъ фиятына сатып алды.

²⁹Мен кеткен сонъ, сюрюни аямагъан йыртыджы къашкъырлар аранъызгъа сокъулып киреджеклерини билем.

³⁰Атта озь араларынъыздан чыкъкъан адамлар да ялан сёзлеринен шегиртлерни ёлдан урып, пешинден алып кетмеге истейджеклер.

³¹Шунынъ ичюн козь-къулакъ олунъыз. Мен учъ йыл девамьнда геджекунъдюз, козьлеримнинъ яшынен эр биринъизге насиат бергенимни унутманъыз.

³²Энди сизлерни Аллагъа ве

Онынъ Хайыр Сёзюне авале этем. Бу Сёзнинъ сизлерни къавийлештирмеге ве Алланынъ эписи азизлеринен берабер сизлерге де мирасны бермеге кучю бар. ³³ Мен ич кимсенинъ кумюш-алтынына я да урбасына козь тиккеним ёкъ. ³⁴ Озюме ве янымда олгъанларгъа керек шейлерни бермек ичюн бу къолларым хызмет эткенини озълерингъиз яхшы билесингъиз. ³⁵ Бойле чалышып, кучьсюз адамларгъа ярдым бермек кереклигини мен сизлерге эр шейде косьтердим. Рабби Исанынъ: «Алмакътан коре бермекнинъ бахты буюктир», — деген сёзлерини де акъылда тутмагъа керек, — деди.

³⁶ Бу сёзлерни айткъан сонъ, Павел тиз чёкти ве оларнен берабер дува окъуды. ³⁷ Сонъ эписи окюр-окюр агълап, Павелни къучакълап опытилер. ³⁸ Павелнинъ: «Меним юзюмни бир даа корьмейджексиз», — деген сёзлери хусусан оларны гъам-къасеветке кетирди. Ниает, оны гемиге озгъарып бардылар.



¹ Олардан айырылып, гемиде кеттик ве Кос адасына догъру ёл алдыкъ. Эртеси куню Родос адасына кельдик, о ерден исе Патара шеэрини бардыкъ.

² О ерде Феникеге кеткен бир геми тапып, онъа миндик ве денгизге чыкътыкъ. ³ Къыбрыс корюнгенде, аданынъ сол тарафындан кечип, Суриеге таба ёлны девам эттик ве Тир шеэрини етип кельдик. Мында геми юклерини бошатмакъ керек эди. ⁴ Анда базы шегиртлерни тапып, оларнынъ янынъда еди кунь къалдыкъ. Олар Рухтан ильхамланып, Павелге Ерусалимге бармамагъа керек, дей эдилер. ⁵ Бу куньлер кечкен сонъ,

биз ёлгъа чыкътыкъ. Иманлылар апайлары ве бала-чагъаларынен берабер шеэрден чыкътып бизнен бардылар. Ялыда тиз чёкип, дува окъудыкъ. ⁶ Биз бир-биримизнен сагълыкълашып гемиге чыкътыкъ, олар исе эвлерине къайтып кеттилер.

⁷ Тир шеэринден кетип, денъыздеки сеяатымызны девам эттик ве Птолемай шеэринде етип кельдик. О ердеки дин къардашларгъа барып, оларда бир кунь отурдыкъ.

⁸ Эртеси куню бизлер, ёлгъа чыкътып, Кайсарегъа кельдик. Едисинден* бири олгъан, Къуванчлы Хаберни илян эткен Филиппинъ эвине кирип, анда къалдыкъ. ⁹ Онынъ пейгъамберлик япкъан, даа акъайгъа чыкъмагъан дёрт къызы бар эди. ¹⁰ О ерде бир къач кунь отургъанымыздан сонъ, Еудиеден Хагап адлы бир пейгъамбер кельди.

¹¹ О, алдымызгъа киргенинен Павелнинъ къушагъыны алды да, озюнинъ къол-аякъларыны багълап:

— Мукъаддес Рух буны айта: «Ерусалимдеки еудийлер бу къушакънынъ саибини бойле багълап, башкъа миллет адамларынынъ къолуна береджеклер», — деди.

¹² Бу сёзлерни эшитип, биз о ердеки иманлыларнен, Ерусалимге бармасын деп, Павелге ялвардыкъ. ¹³ Лякин Павел джевап берип:

— Не япасыз? Не ичюн агълап, юрегимни парчалайсыз? Мен Ерусалимге барып тек эсир олмагъа дегиль, Рабби Иса ичюн ольмеге биле азырым, — деди.

¹⁴ Павелни къандырып оламагъанымызны анълап:

— Рабби истегени киби олсун! — деп индемедик.

* **21.8** *Едису* — 6.1-6 бологинде ашны даркъатмакъ ичюн сайлангъан еди адам.

¹⁵ Ана шу куньлерден сонъ ёлгъа азырланып, Ерусалимге бардыкъ. ¹⁶ Кайсарядан бир къач шегиртлер де бизнен кеттилер. Олар бизлерни, яшап турмакъ ичюн, Исанынъ эски шегиртлеринден олгъан къыбрыслы Мнасоннынъ эвине кетирдилер. ¹⁷ Ерусалимге кельгенимизде, дин къардашлар бизни ачыкъ чырайнен къабул эттилер.

¹⁸ Эртеси куню Павелнен берабер Якъупкъа бардыкъ. Акъсакъалларнынъ эписи де кельди. ¹⁹ Олардан ал-хатыр сорагъан сонъ, Павел озь хызмети вакътында Алланынъ башкъа миллетлер арасында япкъан ишлерини бирер-бирер айтып берди. ²⁰ Буларны эшитип, Алланы шуретледилер ве Павелге:

— Эй къардашымыз, еудийлер арасында имангъа кельген биньлердже адам олгъаныны коресинъ. Оларнынъ эписи Къанунны гъайретнен туталар. ²¹ Олар эшиткен сёзлерге коре, сен башкъа миллетлер арасында яшагъан еудийлерге: огъуларынъызны сюннет этменъиз, урф-адетлерни кутъменъиз, Мусанынъ Къанунындан чыкъынъыз, деп огреткенсинъ. ²² Шимди исе не япайыкъ? Сенинъ кельгенинъни эшитип, халкъ мытлакъа топланыр. ²³ Шунынъ ичюн, сангъа не айтсакъ, буны яп: бизде адакъ берген дёрт адам бар. ²⁴ Оларны янынъа алып, эялланув адетини оларнен берабер яп ве сачларыны алдырмакъ ичюн масрафларны озь бойнунгъа ал. О вакъыт сенинъ акъкъынъда эшиткенлери ялан олгъаныны, аксине, Мусанынъ Къанунына коре яшагъанынъны биледжеклер. ²⁵ Башкъа миллетлерден имангъа кельгенлер исе, биз оларгъа мектюпте эмирлеримизни яздыкъ. Къарарымызгъа коре, олар путларгъа къурбан кетирильген этлерден, къандан, богъулып ольдюрильген

айваннынъ этинден ве ороспулыкътан озълерини сакъ-ласынлар, — дедилер.

²⁶ Эртеси куню Павел шу адамларны янына алып, оларнен берабер эялланув адетини кечирди. Сонъ Алланынъ Сарайына кирип, эялланув кунълери не вакъыт битеджек-лерини, эр бири ичюн къурбанлыкъ кетириледжегини билдирди. ²⁷ Еди кунлюк муддет битеткъанда, Кучюк Асиядан олгъан еудийлер Павелни Алланынъ Сарайында корьдилер. Олар бутюн халкъны котерип, Павелни туттылар да:

²⁸ — Эй Исраиль акъайлары, ярдым этингиз! Мына, эр ерде халкъымызгъа, Къанунгъа ве бу мукъаддес ерге къаршы адамларны огреткен инсан шудыр! Бундан гъайры, юнанларны да Сарайгъа алып кирип, бу азиз ерни арам этти! — деп къычыра эдилер.

²⁹ Буны айткъанларынынъ себеби, эвель эфесли Трофимни шеэрде Павелнен берабер корип, оны Алланынъ Сарайына алып кирген, деп тюшондилер.

³⁰ Бутюн шеэр арекетке келип, халкъ топланды. Павелни тутып, Сарайдан тышарыгъа суйреклеп чыкъардылар. Шу анъ къапулар къапатылды. ³¹ Олар Павелни ольдюрмеге истедилер. О вакъыт, бутюн Ерусалим исян котерди, деген хабер арбий болюкнинъ* бингъашынынъ къулагъына етип барды. ³² О, бирден аскерлерни ве юзбашыларны алып, халкъкъа уджюм этти. Адамлар бингъашынен аскерлерни корип, Павелни урмагъа токътадылар. ³³ Бингъашы якъынлашты да, Павелни тутып, эки зынджырнен багъламагъа буюрды. О: «Бу ким, ве не

* **21.31** *Арбий болюк* — къадимий юнанджа «спейра», «легион»нынъ он пайындан бир пайы, 600 аскер.

япты?» — деп сорады. ³⁴ Адамларнынъ арасындан бири-си «бойле», деп кычырса, башкъасы «шойле», деп кычыра эди. Буюк шамата олгъанындан бинъбашы акъикъатны билип оламайып, Павелни къалеге алып бармагъа буюрды. ³⁵ Павел энди мердивенге еткенде, адамларнынъ ачувы пек кучлюю олгъаны себебинден, аскерлер оны котерип бардылар. ³⁶ Халкъ исе онынъ артындан кетип:

— Ольдюр оны! — деп багъыра эди.

³⁷ Къалеге киреяткъанда, Павел бинъбашыгъа:

— Сангъа бир шей айтмагъа мумкюнми? — деди.

Бинъбашы:

— Сен юнан тилини билесингъми? ³⁸ Бир къач кунъ эвельси исыян котерип, дёрт бинъ башкесерни сахрагъа алып чыккъъан мысырлы сен дегильсингъми? — деди.

³⁹ Павел джевап берип:

— Мен еудийим, Киликия виляетининъ о къадар эмиетли олгъан Тарс шеэрининъ гражданым. Сангъа бир риджам бар, мангъа халкъгъа бир къач сёз айтмагъа разылыкъ бер, — деди.

⁴⁰ Бинъбашы разылыкъ берген сонъ, Павел мердивенде турып, халкъны тынчландырмакъ ичюн къолуны котерди. Терен бир сюкюнет олгъанда, о еудийлернинъ тилинде лаф этип башлады:



¹ — Эй дин къардашлар ве бабалар!
Энди огюнъизде озюмни акълагъан
сёзлеримни динъленъиз!

² Павелнинъ оларгъа еудийлернинъ тилинде айткъаныны эшиткенде, орталыкъ чым-чырт олды. О девам этти:

³ — Мен еудий акъайым. Киликиянынъ Тарс шеэринде догъдым, мында Гамалиэльнинъ янында тербиелендим. Баба-деделеримизнинъ Къануны эсасында джиддий тербиеленип, бугунъ бу ерде топлашкъан эпинъиз киби мен де Алланынъ ирадесини гъайретнен беджермеге истей эдим.

⁴ Бу Ёлнынъ тарафдарларыны — акъаймы, къадынмы демеъ, эписини багълап зиндангъа ташлай, ольгендже айдай эдим.

⁵ Ана, баш руханийнен акъсакъларнынъ эписи меним шаатларымдыр. Мен олардан Дамасктаки дин къардашларына язылгъан мектюплерни алып, о ерде яшагъан бу адамларны джезаламакъ ичюн Ерусалимге кетирмек ниетинен ёлгъа чыкъкъан эдим.

⁶ Уйлеге якъын бир маальде мен ёл басып, Дамасккъа якъынлашаяткъанымда, апансыздан коктен тюшкен бир нур этрафымны парылдатты.

⁷ Мен ерге йыкъылдым да, бир сеснинъ манъа: «Саул, Саул, сен не ичюн Мени айдайсынъ?» — дегенини эшиттим.

⁸ Мен: «Я Рабби, Сен ким оласынъ?» — деп сорагъанда, О: «Мен сен айдагъан Назаретли Иса олам», — деп джевап берди.

⁹ Ёлдашларым нурны корьген олсалар да, манъа айтылгъан сёзлерни эшитмедилер.

¹⁰ О вакъыт мен: «Я Рабби, манъа не япмакъ керек?» — дедим. Рабби исе манъа: «Еринъден турып Дамасккъа бар, япмагъа керек олгъан эр шейни о ерде айтаджакълар», — деди.

¹¹ О нурнынъ йылтырагъанындан кёр олгъаным ичюн, ёлдашларым мени къолумдан тутып Дамасккъа етеклеп алып бардылар.

¹² О ерде яшагъан эписи еудийлер арасында нам къазангъан, Къанунгъа коре диндар, Аняния адлы бир адам бар эди.

¹³ О, яныма келип турды да, манъа: «Къардашым Саул, козьлеринъ ачылсын!» — деди.

22.6-16

Фаалиет 9.1-19;

26.12-18.

Мен исе шу ань оны корьдим. ¹⁴ О манъа: «Бабаларымызнынъ Алласы сени сайлады. Чюнки сен, Онынъ ира-десини билип ве Инсафлы Олгъанны корип, Онынъ сесини эшитип, ¹⁵ корьген ве эшиткен шейлернинъ эписи акъкъында бутюн адамлар огюнде Онынъ шааты оладжакъсынъ. ¹⁶ Энди даа не беклейсинъ?» Еринъден тур ве, Исанынъ адыны чагъырып, сувгъа батырылып чыкъ да, гуналарынъдан темизлен!» — деди.

¹⁷ Мен Ерусалимге къайтып кельгенден сонъ, Алланынъ Сарайында дува окъугъанымда, руйда олып, ¹⁸ Раббини корьдим. О, манъа: «Къана, тез ол да, Ерусалимден чыкъып кет, чюнки бу ерде Мен ичюн берген шаатлыгъынъны къабул этмейджеклер», — деди. ¹⁹ Мен: «Я Раб-би! Санъа инангъанларны синагогаларда ургъан ве зиндангъа ташлагъан адам олгъанымны олар билелер де. ²⁰ Сенинъ шаатынъ олгъан Стефаннынъ къаныны тѣккенлерде, мен де о ерде тургъан эдим. Мен онынъ ольдюргенлерине разы олып, оларнынъ урбаларына къаравул олдым», — дедим. ²¹ О исе: «Сен бара бер! Чюнки Мен сени узакъкъа, башкъа миллетлернинъ алдына ёллайджам», — деди.

²² Бу вакъыткъадже Павелни динълеп тургъанлар къычыра башладылар. Олар:

— Бойле адамны ер юзюнден ёкъ этинъ! Онъа яшамагъа мумкюн дегиль! — дедилер. ²³ Олар ойле къычырып, усть урбаларыны ташлап, авагъа тоз сачып тургъанларда, ²⁴ бинъбашы Павелге къаршы бойле багъыргъанларнынъ себебини бильмек ичюн, оны къалеге алып барып къамчыламагъа ве соргъу кечирмеге буюрды. ²⁵ Оны къушакъларнен багълап кергенде, Павел янында тургъан юзбашыгъа:

— Рим гражданыны суд этмейип къамчыламакъ мумкюнми? — деп сорады.

²⁶ Юзбашы буны эшиткенинен, барып бинъбашыгъа хабер этип:

— Бакъ, сен не япмагъа истейсинъ? Бу адам Рим гражданы экен де, — деди. ²⁷ О вакъыт бинъбашы Павелнинъ янына келип:

— Мангъа айт, сен Рим гражданы оласынъмы? — деп сорады.

— Эбет, — деди Павел. ²⁸ Бинъбашы:

— Мен бу граждандыкъкъа чокъ акъча берип саип олдым, — деди. Павел:

— Мен исе догъгъан кунюнден башлап бу мемлекетнинъ гражданы эдим, — деп джевап берди.

²⁹ О вакъыт Павелни соргъугъа чеккенлер онынъ янындан тез-тез чекильдилер. Бинъбашы да онынъ Рим гражданы олгъаныны билип, багълап къойгъаны ичюн пек къоркъты.

³⁰ Эртеси куню бинъбашы, еудийлер Павелни неде къабаатлагъанларыны эминликнен бильмек макъсадыннен, оны зынджырлардан бошатты. Еудий баш руханийлери ве бутюн Юксек Шура азаларына топланмагъа буюрды. Павелни кетирип, оларнынъ къаршысына къойды.



¹ Павел Шура азаларына козьлерини тикип:

— Эй дин къардашларымыз! Мен бу кунге къадар Алланынъ алдында темиз инсафнен яшадым, — деди. ² Буны айткъанынен, баш руханий Анания Павелнинъ

янынъда тургъанларгъа онынъ агъзына урмагъа буюрды.

³Павел онъа:

— Эй сыландыргъан дивар, сени Алла ураджакъ!
Сен Къанун эсасында укюм чыкъармакъ ичюн отура-
сынъ, амма Къанунгъа къаршы мени урмагъа буюра-
сынъ! — деди.

⁴Онынъ огюнде тургъанлар:

— Алланынъ баш руханийини акъаретлейсинъми? —
дедилер. ⁵Павел оларгъа:

— Агъа-къардашлар! Онынъ баш руханий олгъаныны
бильмедим. Языда: «Халкънынъ арасында башлыкъ
олгъанны яманлама», — деп язылгъан, — деди.

⁶Оларнынъ бир къысмы саддукий ве башкъа къысмы
фериселер олгъаныны анълагъан Павел Шурагъа къат-
ты бир сеснен:

— Дин къардашларымыз! Мен ферисем, эм ферисе-
нинъ огълу олам. Мени, олюернинъ тирильгенине
ишангъаным ичюн укюм этелер, — деди.

⁷О, буны айткъан сонъ, фериселернен саддукийлер
арасында буюк дава чыкъып, топлашув экиге болюнди.

⁸Чюнки саддукийлер олюмден тирильмекни де, мелек-
лерни де, рухны да ёкъ, деп саялар. Фериселер исе бу-
ларнынъ эписине инаналар. ⁹Топлашувда буюк шамата
котерильди. Фериселерден олгъан бир къач Къанун
оджасы сёзге чыкъып, ачувнен:

— Бизлер бу адамда ич бир яманлыкъ тапмаймыз.
Эгер рух я да мелек онъа бир шей айткъан олса, не ол-
гъан? — дедилер.

¹⁰Дава ойле шиддетли олды ки, Павелни парча-пар-
ча этмесинлер деп, къоркъкъан бинъбашы аскерлерине

ашагъа тюшип, адамларнынъ араларындан оны чыкъарып, къалеге алып кирмеге буюрды.

¹¹ О геджеси Рабби Иса Павелге корюнип: «Джесюр ол! Ерусалимде Мангъа насыл шаатлыкъ япкъан олсанъ, Римде де ойле шаатлыкъ этмек керексинъ», — деди.

¹² Эртеси куню базы еудийлер ант этип, Павелни ольдюрмегендже ашап-ичмемезликке сѣз бердилер.

¹³ Бойле ант эткенлернинъ сайысы къыркъ адамдан зияде эди. ¹⁴ Олар баш руханийлернен акъсакъалларнынъ янына келип:

— Павелни ольдюрмегенимиздже ант этип ич бир шей ашамайджакъмыз. ¹⁵ Энди сизлер Шура азаларынен берабер бинъбашынынъ янына барынъыз ве, Павелнинъ меселесини даа яхшыджа огренмек ичюн, оны ярын алдынъызгъа чыкъармасыны риджа этинъиз. Бизлер исе, о етип кельмезден эвель, оны ольдюрмеге азыр турармыз, — дедилер.

¹⁶ Павелнинъ къыз къардашынынъ огълу бу фитне акъкъында эшитип, къалеге кирди де, онгъа хабер этти.

¹⁷ Павел юзбашылардан бирисини чагъырып:

— Бу йигитни бинъбашынынъ янына алып бар, онгъа айтаджакъ бир лафы бар, — деди.

¹⁸ О, йигитни алды ве бинъбашынынъ янына кетирип:

— Мабюс Павел мени янына чагъырып, бу йигитни сенинъ алдынъа кетиргенимни риджа этти, сангъа айтаджакъ бир лафы бар экен, — деди. ¹⁹ Бинъбашы йигитнинъ къолундан тутып, оны бир четке чекти де:

— Мангъа не айтаджакъ эдинъ? — деп сорады. ²⁰ Йигит джевап берип:

— Еудийлер Павелнинъ ишини даа яхшыджа огрен-
мек ичюн оны ярын Шура алдына чыкъармакъны сенден
риджа этмеге келиштилер. ²¹ Лякин сен оларгъа инанма.
Чюнки къыркътан зияде адам Павелни беклеп туралар;
оны ольдюрмегендже ашап-ичмемеге ант эттилер. Мына
шимди сенинъ эмиринъни беклеп, азыр олып туралар, —
деди. ²² Бинъбашы:

— Манъа бу хаберни бильдиргенинъни ич кимсеге
айтма! — деп йигитни йиберди.

²³ Бинъбашы юзбашылардан экисини чагъырып:

— Кунъ баткъан сонъ саат докъузда Кайсарей шеэри-
не бармакъ ичюн эки юз аскер, етмиш атлы ве эки юз
мызракълы аскер азырланъыз. ²⁴ Павелни миндирип, ви-
ляет акими Феликснинъ алдына сагъ-селямет алып бар-
макъ ичюн онъа юкю айван беринъиз, — деп буюрды.

²⁵ Бинъбашы бойле бир мектюп язып берди:

²⁶ «Сайгъылы аким Феликске, Клавдий Лисийден
селям!

²⁷ Бу адамны еудийлер тутып ольдюрмеге истей эди-
лер. Амма онынъ Рим гражданы олгъаныны билип, мен
аскерлернен берабер етип келип, онынъ джаныны къур-
тардым. ²⁸ Сонъ оны неде къабаатлагъанларыны бильмеге
истеп, оларнынъ Шурасына алып бардым. ²⁹ Нетиджеде
озьлерининъ Къанунына коре меселелер боюнджа оны
къабаатлагъанларыны бильдим, лякин онда олюмге я да
апске ляйыкъ ич бир къабаат тапмадым. ³⁰ Бу адамгъа
къаршы азырлагъан фитнеден хабердар олып, мен тез-тез
оны сенинъ янынъа ёлладым. Оны къабаатлагъанларгъа
да онъа къаршы олгъан даваларыны сенинъ янынъда айт-
магъа эмир эттим».

³¹ Аскерлер алгъан эмирине коре, Павелни гедже Ан-типатрис шеэрини алып бардылар. ³² Эртеси куню онен берабер бараджакъ атлыларны къалдырып, озьлери къа-леге къайтып кеттилер. ³³ Атлылар Кайсарегъа барып, мектюпни акимге бердилер ве Павелни де онъа теслим эттилер. ³⁴ Аким мектюпни окъуп, Павелден къайсы ви-ляеттен олгъаныны сорады. Киликиядан олгъаныны би-лип, онъа:

³⁵ — Сени къабаатлагъанлар кельген сонъ, ишинъни бакъарым, — деди де, Павелни Ироднынъ преториясын-да* къаравуллап тутмагъа буюрды.



¹ Арадан беш кунъ кечкен сонъ, баш руханий Анания ве базы акъсакъаллар, Тертулл адлы бир укъукъчынен Кай-сарегъа шеэрини келип, Павелге къаршы къабаатларыны акимнинъ огюне къой-дылар. ² Сонъ Павелни чагъырдылар. Тертулл исе оны къабаатламакъ ичюн сёз алды:

— Эй мухтерем Феликс, сенинъ укюмдарлыгъынъда аманлыкъ ичинде яшагъанымыз, халкъымыз ичюн янъы къанунлар чыкъарып, чокъ къайгъырасынъ, ³ шунинъ ичюн эр даим ве эр ерде буны миннетдарлыкънен къабул этемиз. ⁴ Сени чокъ раатсыз этмемек ичюн, мераметли олып бир къач сёзюмизни динълегенинъе риджа этем. ⁵ Биз бу адамны беля кетириджи деп саямыз. Мына о, назаретлилер фыркъасынынъ башлыкъларындан бири

* **23.35 Претория** — римли укюмдарнынъ яшагъан ве аскерлер ят-къан ер.

олып, дюньянынъ бутюн еудийлерини аякъкъа турсата. ⁶⁻⁷О, Алланынъ Сарайыны да арам этмеге тырышты, амма биз оны туттыкъ. ⁸Бу адамны соргъу этсенъ, биз оны нелерде къабаатлагъанымызны озюнден билип алырсынъ.

⁹Еудийлер де айтылгъанларнынъ догъру олгъаныны бильдирип, къабаатларны тасдыкъладылар. ¹⁰Аким Павелге сёзге чыкъмакъ ичюн ишарет этти, ве о:

— Сен чокъ йыллардан берли бу халкъны махкеме эткенинъ ичюн, мен озь ишимни эминликнен къорчалайджам. ¹¹Озюнь де билип олурсынъ ки, мен бель букмек ичюн Ерусалимге кельгениме даа он эки куньден чокъ дегиль. ¹²Не Сарайда, не синагогаларда ве не Ерусалим шеэринде биле ич бир адамнен дава эткеним, я да халкъны аякъкъа котергенимни олар коръмедилер. ¹³Шимди де мени къабаатлагъанда, ич бир шейни исбат этип оламайлар. ¹⁴Огюнъде шуны ачыкъ айтмагъа истейим: олар Ёлгъа ялан дейлер, мен исе онъа коре яшап, бабаларымызнынъ Алласына ибадет этем. Къанунгъа коре олгъан эр бир шейге ве Пейгъамберлернинъ Языларында язылгъанларнынъ эписине инанам. ¹⁵Бу адамларнынъ озьлери киби мен де, Аллагъа умиют этип, инсафлыларнен инсафсызларнынъ тирильтеджегине инанам. ¹⁶Шунынъ ичюн Алла ве инсанларнынъ алдында инсафымны эр вакъыт саф тутмагъа тырышам.

¹⁷Чокъ йыллардан берли мында олмагъанымдан сонъ, халкъыма садакъалар ве бахшышлар кетирмек ичюн Ерусалимге къайтып кельдим. ¹⁸Олар мени Алланынъ Сарайында эялланув адетини япкъанымдан сонъ таптылар. О ерде мен ичюн не топлашув, не къалабалыкъ бар эди.

¹⁹ Анда тек Кучюк Асиядан олгъан бир къач еудий бар эди. Аслында шу адамлар, оларнынъ манъа къаршы бир шейи олса, сенинъ огюнъде турмакъ ве мени къабаатламакъ керек эди. ²⁰ Я да бу еркекилернинъ озълери айтсынлар, Шура алдында тургъанымда менде насыл акъсызлыкъ тапкъан эдилер? ²¹ Мен оларнынъ арасында туруп, къатты сеснен: «Олюлернинъ тирилишине инангъаным ичюн бугунъ алдынъызда укюм этилем», — дедим. Ихтимал, шу сёзюм ичюн къабаатлы сайыладырым, — деди.

²² О вакъыт Феликс:

— Бинъбашы Лисий кельген сонъ, меселенъни чезерим, — деп, махкемени башкъа кунге къалдырды. Феликс озю Ёл акъкъында яхшы хабердар эди. ²³ Павелни юзбашынынъ къолуна берип: «Къапалсын, лякин бираз енгиллик берильсин, онъа хызмет этмеге истеген достларына ич бир къаршылыкъ костерильмесин», — деп буюрды.

²⁴ Бир къач кунъден сонъ Феликс озюнинъ еудий олгъан апайы Друсилланен берабер кельди. Павелни чагъыртып, онынъ Иса Месихке иман этюв акъкъында айткъаныны динъледи. ²⁵ Павел акъикъат, нефисни тутмакъ ве келеджек Ахирет куню акъкъында айткъанда, Феликс къоркъып:

— Энди кет, вакъыт тапкъанымда, сени кене чагъырырым, — деди.

²⁶ Айны заманда, Павел манъа пара берир деген умютте оны сыкъ-сыкъ чагъыртып субетлеше эди.

²⁷ Эки йылдан сонъ Феликснинъ ерине Поркий Фест кельди. Феликс еудийлернинъ мераметини къазанмакъ ичюн, Павелни къапалы къалдырды.



¹Фест, виляетине кельгенинден учь кунь кечкен сонъ, Кайсараядан Ерусалимге барды. ²Анда олгъанда баш руханийлернен энъ урьметли еудийлер акиминъ алдына барып, Павелге къаршы къабаатлавлар кетирдилер. ³Эйилик косътерип, Павелни Ерусалимге кетирильмеси ичюн явардылар. Ёлда оны беклеп ольдюрмеге истедилер. ⁴Фест исе Павел Кайсаряда къапалы къалгъаныны ве озю де якъында о ерге къайтып бараджагъыны оларгъа бильдирди. ⁵О:

— Аранъыздан урьметли адамлар меннен берабер кетсинлер ве бу адамда бир яманлыкъ олса, оны къабаатласынлар, — деди.

⁶Фест оларнынъ янында секиз-он куньден зияде турмайып, Кайсарягъа къайтты. Эртеси куню къады курсюсине отурып, Павелни алып кельгенлерини буюрды. ⁷Павел ортагъа чыкъкъанда, Ерусалимден кельген еудийлер оны сарып алдылар ве озълери исбат этип оламайджакъ бир чокъ агъыр къабаатларны онынъ устюне юкледилер. ⁸Павел исе озюни къорчалап:

— Мен не еудийлернинъ Къанунына, не Сарайгъа ве не императоргъа къаршы ич бир джинает япмагъаным, — деди. ⁹Фест, еудийлернинъ мераметини къазанмакъ ичюн, Павелден:

— Ерусалимге барып, о ерде меним алдымда бу хууста укюм этильмеге истейсинъми? — деп сорады. ¹⁰Павел онъа:

— Мен императорнынъ къады курсюси огюнде турам, о мени укюм этмек керек. Мен еудийлерге ич бир акъсызлыкъ япмагъанымны озюнь де яхшы билесинъ. ¹¹Эгер мен

олюмге лыйыкъ бир джинаетте къабаатлы олсам, олюмден баш тартмам. Эгер де бу адамлар мени къабаатлагъан шейлерни япмагъан олсам, мени оларнынъ къолуна бермеге ич кимсенинъ акъкъы ёкъ. Мен императорнынъ укюмини талап этем, — деди.

¹²Фест меслеатчыларынен акъыл танышкъан сонъ, Павелге джевап берип:

— Сен императорнынъ укюмини талап эттинъ, императорнынъ алдына бараджакъсынъ, — деди.

¹³Бир къач куньден сонъ, падиша Агриппа ве Бернике, Фестнен селямлашмакъ ичюн Кайсарегъа кельдилер. ¹⁴Олар о ерде бир къач кунь отургъан сонъ, Фест Павелнинъ ишини падишагъа айтып берди:

— Бу ерде бир адам бар, Феликс оны къапалы къалдырып кеткен. ¹⁵Мен Ерусалимде олгъанымда, еудийлернинъ баш руханийлери ве акъсакъаллары шикъетнен алдыма келип, оны суд этмекни талап эттилер. ¹⁶Мен оларгъа: «Биринджиден, къабаатлангъан адам къабаатлагъанларнен корюшмек ве онъа юклеген къабаатлавлардан озюни къорчаламагъа имкян бермек керек. Бу шейсиз адамны суд этмек римлилернинъ адети дегиль», — деп джевап бердим. ¹⁷Шунынъ ичюн олар бу ерге кельгенде, мен, вакъыт джоймайып, эртеси куню къады курсюсине отурып, бу адамны алып кельгенлерини буюрдым. ¹⁸Лякин къабаатлагъанлар оны сарып алып, мен беклеген къабаатлавлардан ич бирини онынъ бойнуна юклеп оламадылар. ¹⁹Тек озь дининен багълы меселелер ве насылдыр ольген Иса адлы бир адам акъкъында давалары бар эди. Павел Оны тири, деп тасдыкълай эди. ²⁰Мен бу меселени насыл этип чезмеге бильмегеним ичюн,

Павел Ерусалимге барып, анда бу ишни укуом этильмесине истер-истемегенини сорадым. ²¹ Лякин Павел бу ишни императорнынъ махкемесине къалдырылмасыны талап эткени себебинден, оны императорнынъ алдына ёлламагъандже къапалы тутмакъ акъкъында эмир бердим, — деди.

²² Агриппа Фестке:

— Бу адамны мен де динълемеге истер эдим, — деди.

— Сен оны ярын динълерсинъ, — деди Фест.

²³ Эртеси куню Агриппанен Бернике буюк тантананен келип, бинъбашылар ве шеэрнинъ энъ урьметли адамларынен берабер корюшюв одасына кирдилер. Фестнинъ эмиринен Павел алып кетирильди. ²⁴ Фест сёз алып:

— Падиша Агриппа ве бизлернен берабер бу ерде топлашкъан эписи адамлар! Мына бу адамны корип турасынъыз. Ерусалимде ве шу ерде, еудийлернинъ эписи манъа мураджаат этип, бу адам ольмек керек, деп къычырдылар. ²⁵ Мен исе, онынъ олюмге ляйыкъ ич бир иш япкъаныны тапмадым. Онынъ озю императорнынъ махкеме этильмесине талап эткени ичюн, оны онъа ёлламагъа къарар бердим. ²⁶ Тек эфендиге онынъ акъкъында не язаджагъымны бильмейим. Шунынъ ичюн оны эпинъизнинъ алдынъызгъа, ве айрыджа, падиша Агриппа, сенинъ алдынъа бу ишни бакъып чыкъкъандан сонъ язмакъ ичюн бир шейлер тапылыр деп, оны чыкъардым.

²⁷ Чюнки меним фикиримдже, бир мабюсны ёллап, онъа къаршы къоюлгъан къабаатларыны косътермемек мантыкъсыз олар эди.



¹Агриппа Павелге:

— Озюньни акъламакъ ичюн санъа сёз берильди, — деди. О вакъыт Павел къолуны котерип, озюни къорчаламакъ ичюн лафыны башлады:

² — Падиша Агриппа! Еудийлернинъ манъа къаршы чыкъаргъан эписи къабаатларындан бугунъ сенинъ алдынъда озюмни къорчалагъаным ичюн бахтлы саям. ³Хусусан сен еудийлернинъ эписи адетлерини ве давалы меселелерини яхшы бильгенинъни козьде тутам. Шунунъ ичюн сабыр-такъатнен мени динълемеге риджа этем.

⁴Меним яшлыгъымдан халкъым арасында кечирген аятым эм де Ерусалим шеэринде кечкен омрюмни еудийлернинъ эписи биле. ⁵Мени чокътан берли таныйлар ве эгер истеселер, динимизнинъ энъ джиддий фыркъасы олгъан фериселик боюнджа яшап кельгениме шаат олурлар. ⁶Энди исе, Алланынъ баба-деделеримизге берген сёзюне умют эткеним ичюн, мен махкеме огюнде турам. ⁷Он эки къабилемиз гедже-кунъдюз джан-юрекнен Аллагъа ибадет этип, О берген сёзнинъ беджерильмесини коръмеге умют этелер. Мына бу умют ичюн, падиша, еудийлер мени къабаатлайлар. ⁸Алла олюлерни тирильткенини сизлер не ичюн инанылмаз бир шей деп саясыз? ⁹Догърусы, озюм де назаретли Исагъа къаршы къолумдан кельгенини япмакъ керек, деп тюшюне эдим. ¹⁰Буны да Ерусалимде яптым. Баш руханийлерден разылыкъ алып, чокъ азиз адамларны зиндангъа ташладым ве, оларны ольдюреяткъанларда, мен бунъа сесимни берип, разы ола эдим. ¹¹Эписи еудий синагогаларында оларны чокъ чекиштирип джезагъа тартып, Раббини къараламагъа

меджбур эте эдим. Оларгъа къаршы ойле къутургъан эдим ки, атта башкъа шеэрлерде де айдай эдим.

¹² Куньлернинъ биринде мен баш ру- ханийлерден разылыкъ ве вазифе алып Дамаск шеэринге ёл алдым. ¹³ Эй падишам,

26.12-18

Фаалиет 9.1-19;
22.6-16.

куньдюз куню ёлда кетейткъанымда, кунеш нурундан да ярыкъ бир нур коктен парылдагъаныны корип къалдым. Нур мени ве ёлдашларымны ярыкъкъа батырды. ¹⁴ Биз эпимиз ерге йыкъылгъан сонъ, манъа еудийлернинъ тилинде лаф эткен бир сес эшитильди: «Саул, Саул, сен не ичюн мени айдайсынъ?» Оладжакъ шейге къаршы чыкъсанъ, тек озюнъе зарар кетиреджексинъ», — деди. ¹⁵ Мен: «Я Рабби, Сен ким оласынъ?» — деп сорасам, О: «Мен сен айдагъан Исадырым», — деди. ¹⁶ «Шимди исе аякъкъа тур! Сени меним хызметчим ве шаатым деп къоймакъ ичюн Мен санъа корюндим. Сен, энди корьген эм даа Мен санъа корюнеджек шейлерге шаатлыкъ этеджексинъ.

¹⁷ Мен сени миллетинънинъ къолундан ве башкъа, мен сени ёлагъан халкъларнынъ къолундан къуртараджам.

¹⁸ Сен оларнынъ козьлерини ачып, оларны къаранлыкътан нургъа ве Иблисинъ акиметинден Аллагъа къайтараджасынъ. Олар да Манъа иман этип, гуналары багъышлансын ве азизлер арасында къысмет алсынлар», — деди.

¹⁹ Шунынъ ичюн, эй падиша Агриппа, мен коктен корюнген бу руюгъа къаршы чыкъмадым. ²⁰ Башта Дамаскта, сонъ Ерусалимде ве бутюн Еудие топракъларында яшагъанларны, сонъ башкъа ерлердеки миллетлерни тевбе эттирип, Аллагъа къайтмагъа ве тевбеге ярашкъан ишлерни беджермеге чагъырдым. ²¹ Бу иш ичюн еудийлер мени Алланынъ Сарайында тутуп ольдюрмеге тырыштылар.

²² Лякин мен Алладан алгъан ярдымнен шу куньге къадар буюк-кучюкке шаатлыкъ этип келем. Муса ве пейгъамберлернинъ хабер эткенлеринден башкъа ич бир шей айтмайым. ²³ Олар: «Месих Озь миллетине де, башкъа миллетлерге де ярыкъ акъкъында хабер этмек ичюн, азап чекмеге керек эди. Эм де олюлер ичинден биринджи олып тириледжек», — деген эдилер.

²⁴ Павел озюни бойле къорчалагъанда, Фест къатты сеснен онынъ сёзюни больди де:

— Акъылдан тайгъансынъ, Павел! Буюк алимлик сени акъылдан аздырды! — деди. ²⁵ Павел исе:

— Мен акъылдан таймадым, сайгъылы Фест, — деди. — Аксине, акъикъат ве мантыкъ сёзлерини айтам.

²⁶ Падиша буны бильгени ичюн, онен джесаретнен лаф этем. Бу вакъиалардан ич бириси онынъ назарындан къачмады, деп тюшюнем. Чюнки бу шейлер эписининъ козю огюнде япылгъан эди. ²⁷ Падиша Агриппа, сен пейгъамберлерге инанасынъмы? Билем, инанасынъ!

²⁸ Агриппа Павелге:

— Сен мени къыскъа вакъытта Месихнинъ тарафдары япмагъа истейсинъ! — деди.

²⁹ — Къыскъамы, узунмы, тек озюнь дегиль, бугунъ мени динълегенлернинъ эписи де мен киби, амма зын-джырсыз, олмакъ ичюн Аллагъа дува окъур эдим! — деди Павел.

³⁰ Сонъ падиша, виляет акими, Бернике ве оларнен берабер отургъанлар ерлеринден турдылар. ³¹ Четке чыкъып, олар бир-биринен фикирлештилер ве:

— Бу адам олюмге я да апске ляйыкъ ич бир иш япмагъан, — дедилер. ³² Агриппа да Фестке:

— Эгер бу адам императорнынъ укюмини талап этмеген олса, оны азат этмек мумкюн эди, — деди.



¹Италиягъа гемиде кетмеге къарар чыкъарылгъанда, Павел ве башкъа бир къач мабюсларны императорнынъ арбий болюгининъ бир юзбашы Юлийге бердилер. ²Биз Кучюк Асиянынъ ялыларына бармакъ ичюн, Адрамиттин гемисине отурып денъизге чыкътыкъ. Бизнен берабер Тессалоникеден кельген бир македониялы Аристарх да бар эди. ³Эртеси куню Сидон шеэрини келип токътадыкъ. Юлий Павелге яхшы мунасебетте олып, достларынынъ янына барып, керек шейлерни алмагъа рухсет этти. ⁴О ерден чыкъып, ель къаршымызгъа эскени ичюн Къыбрыс адасыны ельден сакълы тарафындан айланып кечтик. ⁵Киликия ве Памфилия виляетининъ янындан кечип, Ликиядаки Мира шеэрини кельдик. ⁶Юзбашы о ерде Италиягъа кетеджек Эскендерининъ гемисини тапып, бизни онъа миндирди. ⁷Чокъ кунъ яваш ялдагъан сонъ, гемимиз Книд шеэрининъ ялысына барып етти. Ель ёлумызны девам этмеге бермегени ичюн, бизлер Салмоне бурнуны айланып, Крит адасынынъ ельден сакълы тарафындан кечтик. ⁸Ялыдан узакъкъа кетмейип, зорнен «Гузель Лиманлар» деген ерге кельдик. Ласая шеэри бу ерге пек якъын эди.

⁹Энди чокъ вакъыт кечкен эди, еудийлернинъ аштансудан вазгечкен куню* де кечип кеткен. Денъиз ёлу бу

* 27.9 Кузьде къайд этильген мераметлик куню, гуналарны Одеме Куню.

вакътта хавфлы олып к'алган эди. Шунунъ ичюн Павел акъыл огретип:

¹⁰ — Акъайлар, мен корем ки, ёлумызны девам этмек геми ичюн агъыр, юкюнъизнинъ чокъларыны да джоярсыз, озъ джанымыз ичюн де хавфлы оладжакъ, — деди.

¹¹ Лякин юзбашы Павелнинъ сёзлерине коре, геми айдавджысына ве гемининъ саибине чокъча инана эди.

¹² Лиман кышны кечирмеге келишмегени ичюн, чокъусы ёлджулар о ерден тездже денъизге чыктып, мумкюн олса, Критнинъ Фойникс лиманына барып, кышны анда кечирмеге истедилер. Фойникс дженюбий гъарп ве шималий гъарп тарафларда ачылган эди.

¹³ Енгиль дженюбий ель эсип башлагъанда, олар, озъ макъсадымызгъа ириштик, деп сайдылар ве ленгер котерип ёлгъа чыктылар. Олар Крит ялысындан чокъ узакълашмайып кеттилер. ¹⁴ Лякин чокъ вакъыт кечмеден, ада тарафындан «Евраквилон»* деген к'атты бир фуртуна бастырып кельди. ¹⁵ Фуртуна гемини к'аплап алды, ельге к'аршы кетмеге ич бир чаре ёкъ эди. Геми фуртунагъа берилип, ялдап кетти. ¹⁶ Кавда деген кучюк бир ада янындан кечкенимизде, гемининъ к'айыгыны зорнен тутып к'алдырдыкъ. ¹⁷ К'айыкыны котерип алгъандан сонъ, гемини аркъанларнен орап багъладылар. Сиртнинъ сай ерлеринде отурып к'алмакътан к'оркып, елькенни тюшюрдилер де, озълерини ельге бердилер. ¹⁸ Фуртуна пек к'уветленгени себебинден, эртеси куню гемиден юкни атып башладылар. ¹⁹ Учюнджи куню исе озъ к'олумызнен гемининъ такъымларыны сувгъа

* 27.14 *Евраквилон* — шималий-шаркъ ель.

ташладыкъ. ²⁰Чокъ кунъ девамында не кунеш, не йылдызлар корюнди. Буюк фуртуна даа кьутура эди, биз исе кьуртарыладжагъымыз умютини джойдыкъ.

²¹Гемидекилер чокътан берли аш ашамагъанлары себебинден, Павел оларнынъ ортасында турып:

— Акъайлар! Мени динълеп Криттен кетмеген олсакъ, геми де бозулмаз, юкюнъиз де джоюлмаз эди.

²²Энди исе сизлерге риджа этем: джесюр олунъыз. Чюнки бизлерден ич бир джан гъайып олмайджакъ, тек геми гъайып оладжакъ. ²³Чюнки мына Алланынъ мелеги бу гедже манъа корюнди. Мен бу Аллагъа айт олам ве Онъа ибадет этем. ²⁴Мелек: «Къоркъма, Павел! Сен императорнынъ алдында турмакъ керексинъ. Геми ёлдашларынынъ эписини Алла санъа эйиликнен багъышлады», — деди. ²⁵Шунынъ ичюн, акъайлар, джесюр олунъыз! Чюнки мен Аллагъа инанам. Эр шей манъа айткъаны киби оладжакъ. ²⁶Бирде-бир адагъа барып тюшермиз, — деди.

²⁷Адрия денъизинде юргенимизнинъ он дёртюджи геджесинде, энди яры гедже вакътында денъизджилер насылдыр бир ялыгъа якъынлашкъанларыны дуйдылар.

²⁸Чукъурлыкъны ольчеп, къыркъ метр къадар олгъаныны бильдилер. Бираздан сонъ кене ольчеп, отуз метрге* якъын олгъаныны таптылар. ²⁹Ташлы ерге тюшмектен къоркъып, гемининъ арт тарафындан дёрт ленгер ташладылар ве, тездже танъ атсын, деп дува окъудылар. ³⁰Шу арада денъизджилер гемиден къачмакъ ниетинде, гемининъ бурнундан ленгер атаджакъ киби япып, къайыкъны

* **27.28** *Къыркъ метр, отуз метр* — къадимий юнанджа «20 оргюя, 15 оргюя». Бир оргюя — къарарнен 1,80-2 метр.

денъизге тюшпоре башладылар. ³¹Павел исе юзбашы ве аскерлерге бакъып:

— Эгер олар гемиде къалмасалар, сизлер къуртуламазсыз, — деди.

³²О вакъыт аскерлер къайыкънынъ аркъанларыны кесип, оны сувгъа тюшюрдилер. ³³Танъ атмаздан эвель, Павел эр кесни аш ашамагъа чагъырып:

— Бугунъ, къасевет этип беклегенинъиз ве ич бир шей ашамайып отургъанынъызгъа он дёрт кунъ олды. ³⁴Шунынъ ичюн риджа этем, аш ашанъыз; бу къуртулманъыз ичюн керектир. Сизлерден ич кимсенинъ башындан бир сач биле тюшмейджек, — деди.

³⁵Бу сёзлерни айткъан сонъ, Павел отъмек алды да, эписининъ алдында Аллагъа шукюр этип, оны болип ашамагъа башлады. ³⁶О вакъыт эписи джесаретленип, аш ашадылар. ³⁷Гемиде эпимиз эки юз етмиш алты джан эдик. ³⁸Ашкъа тойгъанымыздан сонъ, богъдайны денъизге атып, гемини енгилештирдилер.

³⁹Кунъдюз олгъанда, денъизджиликер корьген ялыны танымадылар. Олар, къумлу ялысы олгъан бир бухтаны корьдилер. Мумкюн олса, геминен о ерге барып токътамагъа истедилер. ⁴⁰Ленгерни кесип, денъизде къалдырдылар. Шу вакъыт дюменлернинъ йиплерини чезип, огдеки елькенни ельге къаршы ачып, ялыгъа кеттилер.

⁴¹Геми сай бир ерге тюшип, къумгъа отурды. Гемининъ бурну къумгъа батып къыбырдамайып къалды, къуйругъы исе далгъаларнынъ кучюнден парчаланып башлады.

⁴²Аскерлер, мабюслардан бирде-бир адам ялдап къачмасын деп, оларны ольдюрмеге истедилер. ⁴³Лякин юзбашы Павелни къуртараджакъ олып, оларгъа бу ниетлерини

беджермеге ёл бермеди. Юзбашы: «Ялдамагъа бильгенлер биринджи олып озълерини гемиден ташлап ялыгъа чыкъсынлар. ⁴⁴Къалгъанлары исе тахталар ве гемининъ сыныкъ парчалары устюнде оларнынъ артындан барсынлар», — деп эмир этти. Бойлеликнен, эписи сагъ-селямет ялыгъа барып чыкътылар.



¹Къуртулгъанымыздан сонъ, аданынъ Мальта олгъаныны бильдик. ²Ерли халкъ бизге адеттен тыш инсаниетлик косьтерди. Ягъмур ягъып сувукъ олгъаны ичюн, олар атеш якъып, эпимизни къабул эттилер. ³Павел бир къучакъ пытакъ топлап, атешнинъ устюне къойгъанда, янгъындан къачаяткъан бир зеэрли йылан онынъ къолуна сарылып къалды. ⁴Павелнинъ къолуна йылан асылгъаныны корьген ерлилер бир-бирине: «Бу адам къатиль гъалиба. Денъизден къуртулса да, адалет алласы оны тири къалдырмайджакъ!» — дедилер. ⁵Павел исе ич бир зарар корьмейип, йыланни атешке силькип ташлады. ⁶Аданынъ сакинлери онынъ шишип кеткенини я да олип къалып, бирден ерге йыкъылгъаныны бекледилер. Лякин чокъ вакъыт беклеп, онъа ич бир шей олмагъаныны корьген сонъ, башкъаджа фикир этип: «О, бир алладыр», — дедилер.

⁷О ернинъ якъынында аданынъ башлыгъы олгъан Публий адлы бир адамнынъ топрагъы бар эди. О, бизни къабул этип, учъ кунъ ачыкъ гоньюльнен мусафир этти. ⁸Публийнинъ бабасы къанлы исалгъа огърап, юксек сыджагъынен хаста ята эди. Павел онынъ янына кирди ве къолларыны онынъ устюне къойгъанда дува окъуп,

оны тедавийледи. ⁹ Бу адиседен сонъ аданынъ башкъа хасталары да онъа келип, тедавийлендилер. ¹⁰ Олар бизге буюк урмет косътердилер ве чыкъаджагъымызда ёлда керек оладжакъ тюрлю шейлерни бердилер.

¹¹ Учъ айдан сонъ, Эскендериеден кельген, шу адада къышны кечирген Эгизлер* адлы бир гемиде ёлгъа чыкътыкъ. ¹² Сиракузагъа барып, о ерде учъ кунъ отурдыкъ. ¹³ О ерден чыкъып, Региягъа кельдик. Бир кунъден сонъ дженубий ель эсип башлагъанда, эки кунъде ПUTEOLLAP шеэрини етип бардыкъ. ¹⁴ О ерде базы дин къардашларны таптыкъ. Оларнынъ риджасынен разы олып, анда еди кунъ мусафир олдыкъ. Сонъ Римге етип кельдик. ¹⁵ О ердеки дин къардашлар кельгенимизни эшитип, Аппий Форумы ве Учъ Мусафирханеге къадар келип, бизни къаршылап алдылар. Павел оларны корип, Аллагъа шукур этти ве онынъ гонълю котерильди. ¹⁶ Римге киргенимизден сонъ, Павелге айры яшамагъа рухсет эттилер. Тек оны къаравуллагъан бир аскер онен берабер отурмакъ керек эди.

¹⁷ Учъ кунъден сонъ Павел еудийлернинъ энъ сайгъылы адамларыны бир ерге чагъырды. Олар топлашкъанда, о:

— Дин къардашларымыз! Мен халкъымызгъа я да бабаларымызнынъ адетлерине къаршы ич бир шей япмасам да, мабюс олып, Ерусалимден римлилернинъ къолуна берильдим. ¹⁸ Олар да мени соргъу япып, азат

* **28.11** *Эгизлер* — Зевснинъ огъулары, эгизлер Кастор ве Поллукс. Бу путларгъа эксериетнен денъизджилер табына эди. Оларнынъ эйкеллери гемининъ бурнунда ерлештирилген эди.

этмеге истедилер, чюнки олюмге ляйыкъ ич бир къабаатымны тапмадылар. ¹⁹ Лякин еудийлер бунъа къаршы чыкъкъаны ичюн, мен императорнынъ укюмини талап этмеге меджбур олдым. Амма мен буны халкъымны бир шейде къабаатламакъ ичюн япмадым. ²⁰ Шу себептен де сизлернен корюшип лаф этмеге истедим. Мен Исраильнинъ умюти огърунда бу зынджырларнен багълым, — деди.

²¹ Олар джевап берип:

— Сенинъ акъкъынъда Еудиеден ич бир мектюп алмадыкъ, о ерден кельген дин къардашлар да бизге ич бир хабер я да яман сёз айтмады. ²² Бунъа бакъмадан, насыл фикир эткенинъни сенден эшитмеге истеймиз, чюнки бу огретювге эр ерде къаршы чыкъкъанларыны билемиз, — дедилер.

²³ Павел ичюн бир кунъ тайинлеп, о яшагъан эвге пек чокъ адам кельди. Сабадан акъшамгъадже Павел оларгъа Алланынъ Падишалыгъы акъкъында айтып, шаатлыкъ этти. Мусанынъ Къанунындан ве Пейгъамберлеринъ Языларындан алып, Иса акъкъында ишанчлы дедилер кетире эди. ²⁴ Онынъ айткъанларына базылары инанды, базылары исе инанмадылар. ²⁵ Олар озъара анълашмайып къайтаджакъта, Павел оларгъа бир сёз айтты:

— Мукъаддес Рух Ешая пейгъамбернен бабаларымызгъа догъру айткъан:

²⁶ *«Бу халкъкъа барып айт:*

“Къулакъларынъызнен дингълейджексиз,

амма англамайджакъсыз,

козьлеринъизнен бакъаджакъсыз,

амма корип оламайджакъсыз.

²⁷ Бу халкънынъ юреги бир шей анълап оламай,
къулакълары агъыр эшите,
оларнынъ козьлери де юмулгъан.

Бойледже, олар козьлеринен корьмезлер,
къулакъларынен эшитмезлер,
акъылларынен анъламазлар.

О бизлерни тедавийлер, деп
Манъа кельмезлер”».

²⁸⁻²⁹ Шуны билинъ ки: Алланынъ бу къуртарувы акъкъында хабер энди башкъа халкъларгъа ёлланылгъан, олар исе эшитеджеклер!

³⁰ Павел кирагъа алгъан эвинде толу эки йыл отурды. Онынъ алдына кельгенлернинъ эписини къабул эте эди. ³¹ О, джесаретнен ве къаршылыкъ корьмейип Алланынъ Падишалыгъыны илян эте ве Рабби Иса Месих акъкъында огрете эди.